

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

นายยศวรรษ ด้ายศ

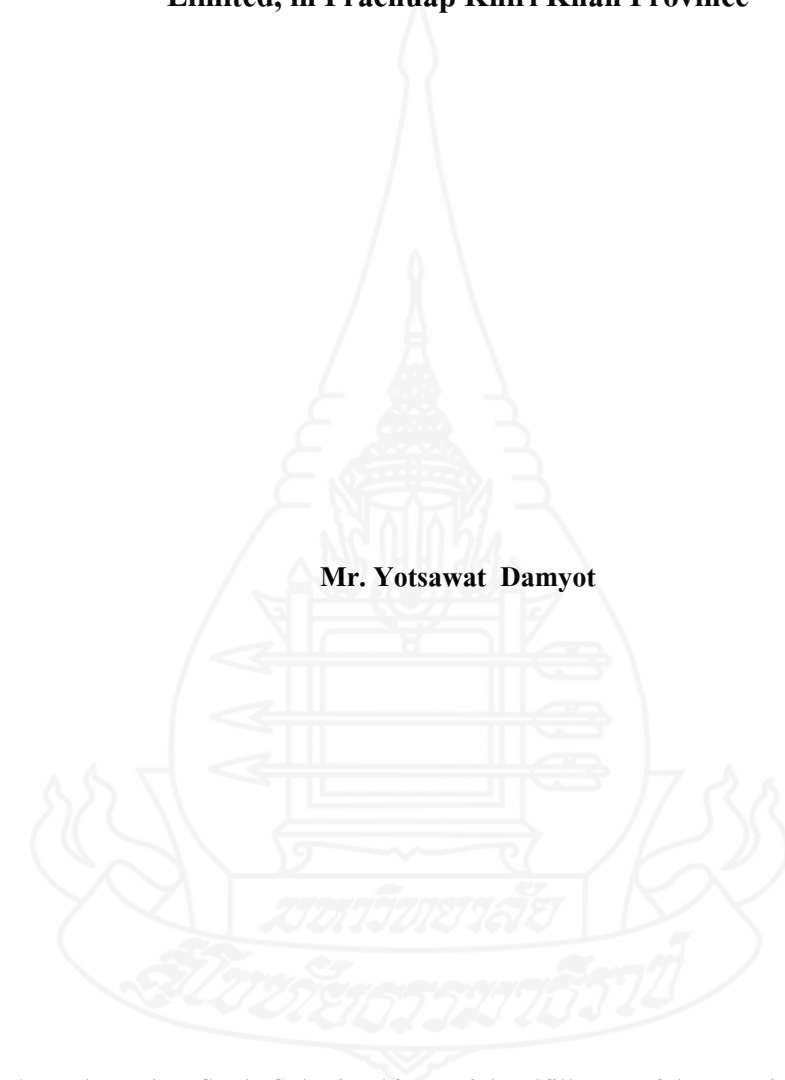

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2557

**Member Participation in the Operations of Nikom Bang Saphan Cooperative
Limited, in Prachuap Khiri Khan Province**

Mr. Yotsawat Damyot

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Business Administration in Cooperatives

School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2014

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ นิคมบางสะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ชื่อและนามสกุล	นายยศวรรษ คำยศ
แขนงวิชา	สหกรณ์
สาขาวิชา	เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2558

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สงเสริม หอมกลิ่น)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. มณฑิชา พุทขาคำ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์

ชื่อการศึกษา คั่นคว้ออิสระ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผู้ศึกษา นายชววรรษ คำยศ **รหัสนักศึกษา** 2569000223 **ปริญญา** บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สหกรณ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ **ปีการศึกษา** 2557

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด 2) ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด 3) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิก 4) ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด และ 5) เสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จำนวน 2,605 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร่ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 204 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที และค่าเอฟ และเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยวิธี LSD

ผลการศึกษาพบว่า 1) สมาชิกของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด ส่วนใหญ่เป็น เพศชาย อายุระหว่าง 50-60 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา รายได้เฉลี่ยต่อปี 100,000-200,000 ระยะเวลาเป็นสมาชิก มากกว่า 20 ปี และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ รับรู้เป็นบางครั้งมากที่สุด ความถี่ 1-3 ครั้ง ต่อเดือน 2) ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายค้าน พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากที่สุด รองลงมา การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์น้อยที่สุด 3) การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ พบว่าโดยรวมแตกต่างกันและเมื่อจำแนกรายด้านตาม ระดับการศึกษา และ รายได้ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ ได้แก่ สหกรณ์มีธุรกิจให้บริการแก่สมาชิกไม่ครบถ้วนตามความต้องการของสมาชิก เป็นปัญหาที่มีระดับความสำคัญมากที่สุด รองลงมา ขาดสิ่งจูงใจในการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์ ไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสหกรณ์ ไม่มีเวลาเข้าร่วมในการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ ไม่ได้รับความสะดวกจากการให้บริการของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ การเดินทางไม่สะดวก และเห็นว่าการมีส่วนร่วมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงกับสมาชิก ตามลำดับ 5) ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของสมาชิก คือ ต้องการให้คณะกรรมการสหกรณ์บริหารงานสหกรณ์อย่างโปร่งใสตรวจสอบได้ ให้ดำเนินธุรกิจให้มีความสอดคล้องกับการประกอบอาชีพของสมาชิกและครบวงจร ให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสหกรณ์และสมาชิกให้มากขึ้น ให้รัฐบาลมีแผนนโยบายในการคุ้มครองสนับสนุนการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตนิคมสหกรณ์ที่ชัดเจน และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมอาชีพให้แก่สมาชิกสหกรณ์โดยอาชีพนั้นต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตและอาชีพหลักของเกษตรกร

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Independent Study title: Member Participation in the Operations of Nikom Bang Saphan Cooperative Limited, in Prachuap Khiri Khan Province
Author: Mr. Yotsawat Dumyot; **ID:** 2569000223;
Degree: Master of Business Administration (Cooperatives)
Independent Study adviser: Achara Cheewatragoongit, Associate Professor;
Academic year: 2014

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the personal characteristics of members of Nikom Bang Saphan Cooperative, Limited, in Prachuap Khiri Khan Province; 2) their level of participation in the cooperative's operations; 3) the relationships between personal factors and level of participation; 4) obstacles to members' participation in the cooperative's operations; and 5) recommendations for promoting greater member participation.

The study population was the 2,605 members of Nikom Bang Saphan Cooperative, Limited, in Prachuap Khiri Khan Province, out of whom a sample population of 204 was determined using the Taro Yamane method. Data were collected using a questionnaire and statistically analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t- test, F- test, and LSD to compare differences.

The results showed that 1) Most of the samples were male, in the 50-60 age range, educated to primary school level, ran rubber plantations, made annual income of 100,000-200,000 baht, and had been members of the cooperative for more than 20 years. They reported that they received news about the cooperative about 1-3 times a month. 2) Overall, the members had a medium level of participation in the cooperative's operations. They participated most in decision making, followed by practical work operations, auditing, and receiving benefits, in that order. 3) The personal factors of educational level and income were related to members' level of participation to a statistically significant degree ($p < 0.05$). 4) The most important obstacle to participation that most of the members cited was that the cooperative did not provide all the forms of business desired to meet the members' needs. The second most important problem was that there was a lack of incentive to participate. Other problems were that members did not understand the roles and responsibilities of membership, they did not have time to participate, the cooperative's personnel and operating committee members did not facilitate their participation, travel to the cooperative was difficult, and they did not see any direct benefit from participating. 5) The members' recommendations for solving these problems were that the cooperative's administrative committee should be more transparent and accountable, the cooperative should offer more forms of business that match the needs of the members' professions, the cooperative should communicate and interact more with its members, the government should have a clear policy of supporting the use of the cooperative's land, and related government agencies should provide occupational training for cooperative members that is compatible with their present agricultural careers.

Keywords: Participation, Nikom Bang Saphan Cooperative Limited, Prachuap Khiri Khan Province

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคม บางสะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์อัจฉรา ชีวะตระกูลกิจ รองศาสตราจารย์สังเสริม หอมกลิ่น และคณาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอีกหลายท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการค้นคว้าอิสระครั้งนี้ อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ ท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายโยธิน นิลยกานนท์ ผู้อำนวยการนิคมสหกรณ์บางสะพาน สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ และเจ้าหน้าที่ สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ ในการรวบรวมแบบสอบถามและให้ความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูล ตลอดจนสมาชิกผู้ตอบ แบบสอบถามทุกท่าน รวมทั้งท่านที่ไม่ได้กล่าวนามอีกมากมายที่มีส่วนช่วยให้งานค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์

คุณค่าพึงมีของการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบแด่บิดา มารดา บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้การอบรม สั่งสอน และให้การสนับสนุนเป็นกำลังใจในการศึกษาครั้งนี้จน สำเร็จด้วยดี

ยศวรรัช คำยศ

เมษายน 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
กรอบแนวคิดในการศึกษา	3
สมมติฐานในการศึกษา.....	3
ขอบเขตการศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
บริบททั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์.....	8
ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	23
บริบทเกี่ยวกับสหกรณ์ประเภทนิกม สหกรณ์นิกมบางสะพาน จำกัด.....	25
แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม.....	31
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	50

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	53
ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	54
ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์	59
การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิก	64
ปัญหา อุปสรรค ของสมาชิกต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ นิคมบางสะพาน จำกัด	75
ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์	76
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	77
สรุปผลการศึกษา	77
อภิปรายผล	81
ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้	85
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก	90
แบบสอบถาม	91
ประวัติผู้ศึกษา	99

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 จำนวนสหกรณ์และจำนวนสมาชิกสหกรณ์ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	24
ตารางที่ 2.2 สถานะสหกรณ์ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์.....	24
ตารางที่ 2.3 ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์นิกมบางสะพาน จำกัด ระหว่างปีบัญชี พ.ศ.2551 - 2557.....	30
ตารางที่ 2.4 ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์นิกมบางสะพาน จำกัด ระหว่างปีบัญชี พ.ศ.2551-2557....	30
ตารางที่ 3.1 แสดงการกระจายสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่าง.....	47
ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปร จำแนกตามเพศ.....	54
ตารางที่ 4.2 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปร จำแนกตามอายุ.....	55
ตารางที่ 4.3 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปร จำแนกตามระดับการศึกษา.....	55
ตารางที่ 4.4 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปร จำแนกตามอาชีพ.....	56
ตารางที่ 4.5 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปร จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อปี.....	57
ตารางที่ 4.6 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปร จำแนกตามระยะเวลาการเป็นสมาชิก สหกรณ์.....	58
ตารางที่ 4.7 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปร จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับสหกรณ์.....	59
ตารางที่ 4.8 ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ในภาพรวม.....	60
ตารางที่ 4.9 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ จำแนกเป็นรายข้อ ด้านการตัดสินใจของสมาชิก.....	60
ตารางที่ 4.10 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ จำแนกเป็นรายข้อ ด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์.....	61
ตารางที่ 4.11 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ จำแนกเป็นรายข้อ ด้านผลประโยชน์ของสหกรณ์.....	62
ตารางที่ 4.12 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ จำแนกเป็นรายข้อ ด้านการควบคุม ตรวจสอบติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์.....	63
ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ ทั้ง 4 ด้าน ของสมาชิกเพศชายและเพศหญิง.....	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ ทั้ง 4 ด้าน ของสมาชิกที่มีอายุต่างกัน โดยภาพรวม.....	65
ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ ทั้ง 4 ด้าน ของสมาชิกที่มีการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวม.....	66
ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการ ดำเนินงานของสหกรณ์ สมาชิกที่มีระดับการศึกษาต่างกันด้านการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ	67
ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ ทั้ง 4 ด้าน ของสมาชิกที่มีอาชีพทางการเกษตรต่างกัน โดยภาพรวม.....	68
ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ ทั้ง 4 ด้าน ของสมาชิกที่มีรายได้ต่างกัน โดยภาพรวม.....	69
ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการ ดำเนินงานของสหกรณ์ สมาชิกที่มีรายได้ต่างกันด้านการมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติงาน	70
ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการ ดำเนินงานของสหกรณ์ สมาชิกที่มีรายได้ต่างกันด้านการมีส่วนร่วม ในผลประโยชน์	71
ตารางที่ 4.21 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ ทั้ง 4 ด้าน ของสมาชิกที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ต่างกัน โดยภาพรวม.....	72
ตารางที่ 4.22 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ ทั้ง 4 ด้าน ของสมาชิกที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกัน โดยภาพรวม.....	73
ตารางที่ 4.23 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ในแต่ละด้าน กับตัวแปรที่ศึกษา.....	74
ตารางที่ 4.24 ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ ในการดำเนินงานของสหกรณ์.....	75

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	3
ภาพที่ 2.1 แผนผังโครงสร้างสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด.....	29

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สหกรณ์เป็นองค์กรทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศต่างๆทั่วโลก ซึ่งสมาชิกร่วมกันจัดตั้งขึ้นด้วยการลงหุ้นร่วมกัน จัดการร่วมกันในการผลิต การจำหน่ายสินค้าหรือการบริการตามความต้องการหรือผลประโยชน์อย่างเดียวกันของบรรดาสมาชิก สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงได้หนึ่งเสียงในการบริหารสหกรณ์ โดยไม่ขึ้นกับจำนวนหุ้นที่ถืออยู่ (กรมส่งเสริมสหกรณ์,2546)

สหกรณ์นิคม เป็นสหกรณ์ประเภทหนึ่งในภาคการเกษตร ที่มีการดำเนินการจัดสรรที่ดินทำกิน โดยการจัดสร้างปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกควบคู่ไปกับการจัดหาสินเชื่อ ปัจจัยการผลิตและสิ่งของจำเป็น การแปรรูปการเกษตร การส่งเสริมอาชีพ และการให้บริการ สาธารณูปโภคแก่สมาชิก สหกรณ์นิคมจัดตั้งขึ้นจากการรวมตัวกันของเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินจากทางราชการและจดทะเบียนประเภทสหกรณ์นิคม เป็นนิติบุคคลก่อนนายทะเบียนสหกรณ์ โดยรัฐมีจุดมุ่งหมายเพื่อการจัดนิคม คือการจัดหาที่ดินมาจัดสรรให้แก่ราษฎรเพื่อประกอบอาชีพทางการเกษตร ตลอดจนบริการด้านจัดสรรที่ดินในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตร แต่ขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ และไม่มีที่ดินทำกิน ให้เป็นศูนย์กลางความสะดวก ลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิก (กรมส่งเสริมสหกรณ์,2546)

สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด เป็นสหกรณ์ที่จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นในเขตจัดนิคม สหกรณ์ตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2518 มีเขตพื้นที่ดำเนินงานครอบคลุมอำเภอบางสะพาน และ อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือมีน้อยไม่เพียงพอต่อการครองชีพไม่เกินครอบครัวละ 50 ไร่ ได้ดำเนินการจัดที่ดินโดยวิธีการสหกรณ์ในรูปแบบสหกรณ์การเช่าที่ดินจำนวน 160,000 ไร่ เป็นการจัดที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 ที่เสื่อมโทรมที่ราษฎรบุกรุกเข้าทำกินจนรัฐไม่สามารถฟื้นฟูให้คืนสภาพเป็นป่าดั้งเดิมได้ (ปัจจุบันมีจำนวน 13 นิคมสหกรณ์ 14 ป่า เนื้อที่ประมาณ 1,565,499 ไร่) มีสมาชิกแรกตั้งตามทะเบียนหุ้นจำนวน 2,605 คน แต่จากการสำรวจรายชื่อสมาชิกใหม่เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2557 ปรากฏ

ว่ามีสมาชิกที่มีตัวตนและสามารถติดต่อได้จำนวน 426 คน เนื่องจากสมาชิกเสียชีวิตและย้ายออกนอกแดนดำเนินงานของสหกรณ์

ปัจจุบันสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด ดำเนินธุรกิจการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย (น้ำมันเชื้อเพลิง) ธุรกิจรับฝากเงิน ธุรกิจสินเชื่อ และธุรกิจการให้บริการ (ให้เช่าอาคาร สถานที่) ณ สิ้นปีบัญชี 31 ธันวาคม 2557 สหกรณ์มีสินทรัพย์ จำนวน 654,717.99 บาท หนี้สินจำนวน 9,969,770.32 บาท และทุนจำนวน (9,315,052.33) บาท ผลการดำเนินงานในภาพรวมขาดทุนสะสมอย่างต่อเนื่อง (รายงานกิจการประจำปี 2557)

การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานสหกรณ์ ให้บรรลุเป้าหมาย สหกรณ์ควรให้ความสำคัญต่อบทบาทของสมาชิกในการบริหารจัดการงาน สหกรณ์ทั้งในด้านการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ การร่วมตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และการร่วมรับผลประโยชน์ที่เป็นธรรม ในฐานะที่สมาชิกสหกรณ์ผู้เป็นทั้งเจ้าของและผู้ให้บริการในขณะเดียวกัน ดังนั้นผู้ศึกษา ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่หน่วยงานนิคมสหกรณ์บางสะพาน รับผิดชอบให้การส่งเสริม แนะนำสหกรณ์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดกรอบแนวทางการแนะนำส่งเสริมสหกรณ์ให้มีทิศทางที่ชัดเจน ตลอดจนทราบสาเหตุปัญหา อุปสรรค การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ ทั้งนี้ผลจากการศึกษาในครั้งนี้จะช่วยให้ผู้บริหารสหกรณ์และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ได้มีแนวทางการแก้ไขปัญหาผลแห่งการดำเนินงานขาดทุนให้ลดลง และร่วมกันพัฒนาสหกรณ์อย่างมีเป้าหมาย มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับสมาชิกอย่างแท้จริงในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และประเทศ ตามนโยบายการจัดสรรที่ดินเพื่อการครองชีพแก่เกษตรกรให้มีความอยู่ดี กินดีมีสันติสุขในสังคมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

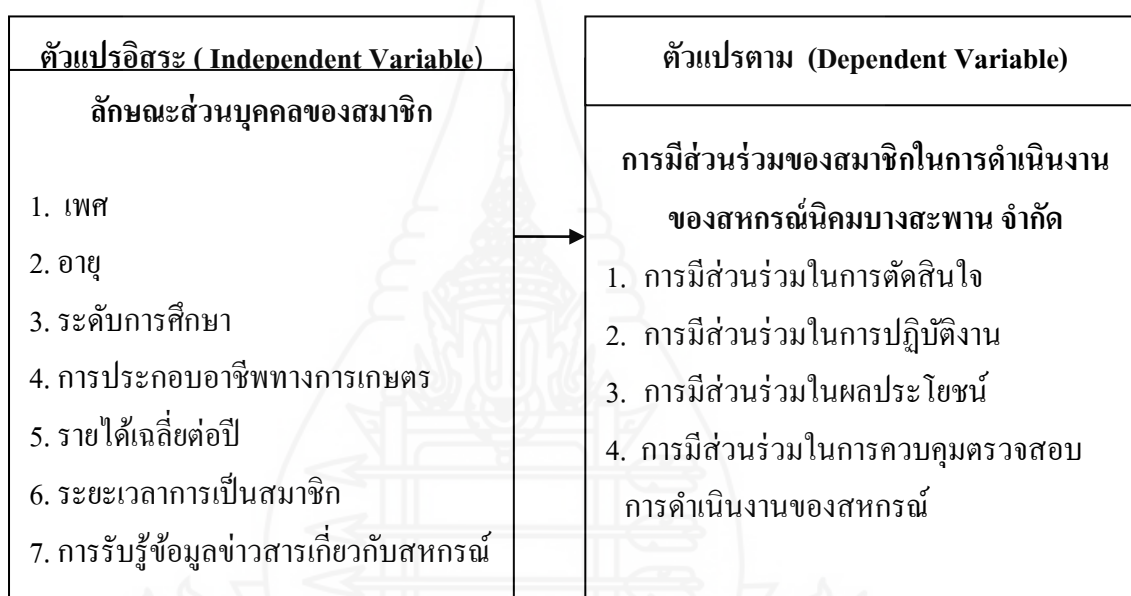
- 2.1 เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด
- 2.2 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด
- 2.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิก

2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด

2.5 เพื่อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด

3. กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการที่ได้ทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบความคิด (Conceptual Framework) ในการศึกษาไว้ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

4. สมมติฐานในการศึกษา

- 4.1 สมาชิกสหกรณ์ ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์แตกต่างกัน
- 4.2 สมาชิกสหกรณ์ ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์แตกต่างกัน
- 4.3 สมาชิกสหกรณ์ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ แตกต่างกัน
- 4.4 สมาชิกสหกรณ์ ที่มีประกอบอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์แตกต่างกัน

4.5 สมาชิกสหกรณ์ ที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์แตกต่างกัน

4.6 สมาชิกสหกรณ์ ที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์แตกต่างกัน

4.7 สมาชิกสหกรณ์ ที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์แตกต่างกัน

5. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้ เป็นการศึกษามีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด มีขอบเขตการศึกษาดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้โดยมุ่งศึกษาใน 4 ประเด็น คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสหกรณ์ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสหกรณ์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ รวมทั้งศึกษาปัญหา อุปสรรค ของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการเข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์ ตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆด้วย

5.2 ขอบเขตด้านประชากร

ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ สมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนสมาชิกตามทะเบียนหุ้นทั้งสิ้นจำนวน 2,605 คน แต่จากการสำรวจรายชื่อสมาชิกใหม่เมื่อสิ้นปี 2557 พบว่ามีสมาชิกที่มีตัวตนและสามารถติดต่อได้จำนวน 426 คน เท่านั้น เนื่องจากสมาชิกเสียชีวิตและย้ายออกนอกแดนดำเนินงานของสหกรณ์ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงใช้จำนวนสมาชิก ณ ปัจจุบันมาคำนวณกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษา ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 204 ราย

5.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ได้จำแนกตัวแปรในการศึกษานี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

5.3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์ ประกอบด้วย

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับการศึกษา

- 4) การประกอบอาชีพทางการเกษตร
- 5) รายได้เฉลี่ยต่อปี
- 6) ระยะเวลาการเป็นสมาชิก
- 7) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์

5.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสมาชิกสหกรณ์ ประกอบด้วย

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสหกรณ์
- 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสหกรณ์
- 4) การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบสหกรณ์

5.4 ขอบเขตด้านสถานที่

การศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตการศึกษาจากพื้นที่ของสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามเขตพื้นที่ดำเนินงานของสหกรณ์

5.5 ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตั้งแต่ช่วงเดือน มกราคม – พฤษภาคม พ.ศ. 2558 รวมระยะเวลาดำเนินการ 5 เดือน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดนิยามศัพท์ เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน ไว้ดังนี้

6.1 สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จัดตั้งเป็นนิติบุคคลได้รับการจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ประเภทนิคม ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511

6.2 สมาชิกสหกรณ์ หมายถึง สมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จากการสำรวจรายชื่อสมาชิกครั้งล่าสุดจำนวน 426 คน สังกัดกลุ่มต่างๆ จำนวน 12 กลุ่ม ที่มีตัวตนและสามารถติดต่อได้กับสหกรณ์

6.3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสหกรณ์ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ หรือการมีโอกาสแสดงความคิดเห็น มีโอกาสเสนอแนะ มีโอกาสรับรู้ หรือมีโอกาสมือปฏิบัติ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือ

หลายอย่าง ในการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการและการร่วมทำธุรกิจหรือรับบริการจาก สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด

6.4 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่สมาชิกเข้ามามีบทบาทร่วมกับสมาชิก คนอื่นๆในด้านการตัดสินใจ ได้แก่ การตัดสินใจเรื่องการรับสมาชิกใหม่ การใช้สิทธิในการออก เสียงเลือกตั้งคณะกรรมการ ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมเพื่อลง มติ การตัดสินใจเรื่องของงบประมาณรายรับ – รายจ่าย และการตัดสินใจเรื่องอื่นๆของสหกรณ์ที่ ต้องการความคิดเห็นหรือต้องผ่านการขอมติในที่ประชุม

6.5 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หมายถึง การที่สมาชิกเข้ามามีบทบาทร่วมกับ สมาชิกคนอื่นๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ในกิจการสหกรณ์ตั้งแต่เรื่องของการกำหนด นโยบาย การตลาด การบริหารจัดการ ในด้านคน ทรัพยากร วัสดุสิ่งของ เงิน การตรวจสอบการ ดำเนินงานของสหกรณ์ การร่างกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และการกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปี รวมทั้งการดำเนินงานอื่นๆของสหกรณ์

6.6 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง การที่สมาชิกได้รับผลประโยชน์จากการ เป็นสมาชิกในการใช้บริการจากสหกรณ์ เช่น การรับผลประโยชน์จากการขายผลผลิต การฝากและ กู้เงิน การซื้อสินค้า การรับเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน รวมทั้งสวัสดิการในด้านต่างๆ

6.7 การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ หมายถึง การที่สมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วม ในการควบคุม ติดตาม เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆของสหกรณ์ว่าสามารถที่จะยังคงอยู่ได้ หรือไม่โดยคำนึงถึงทุน การตลาด การเงิน เช่นการควบคุมโดยการเป็นผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ การแก้ไขปัญหาการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ รวมทั้งการติดตามผลการดำเนินงานของสหกรณ์การ กำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปี และการกำหนดวิธีการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของ สหกรณ์

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ผู้บริหารสหกรณ์ สามารถนำผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการ ดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด ไปวางแผนให้สมาชิกมีส่วนร่วมพัฒนาสหกรณ์ได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7.2 เจ้าหน้าที่นิคมสหกรณ์บางสะพาน ฐานะนักส่งเสริมสหกรณ์สามารถใช้ข้อมูล สำหรับเป็นแนวทางในการให้คำแนะนำ แก้ไขปัญหา กำหนดแผนการส่งเสริมสหกรณ์ได้ชัดเจน และตรงตามเป้าประสงค์มากยิ่งขึ้น

7.3 ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางในการให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมงานสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด

7.4 ผู้สนใจทั่วไปสามารถนำข้อมูลไปกำหนดเป็นแนวทางการมีส่วนร่วมของสมาชิกและประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ เรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของ สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเนื้อหาที่จำเป็นต่อการศึกษาจากแหล่งอ้างอิงต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้โดยแบ่งเนื้อหา ดังนี้

1. บริบททั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์
2. ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. บริบทเกี่ยวกับสหกรณ์ประเภทสหกรณ์นิคม สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด
4. แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบททั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์

1.1 ความหมายของสหกรณ์

1.1.1 พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานพระราชดำรัสแก่ ผู้นำสหกรณ์ที่เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ ศาลาดุสิดาลัย เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2526 ไว้ตอนหนึ่งว่า...สหกรณ์นี้มีความหมาย คำว่า “สห” ก็ด้วยกัน “กรณ์” การทำ ทำงาน ทำกิจการต่าง ๆ หมายความว่า “สหกรณ์” แปลว่าการทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันนี้ลึกซึ้งมาก เพราะว่าจะต้องร่วมมือกันในทุกด้าน ทั้งในด้านงานการที่ทำด้วยร่างกาย ทั้งในด้านงานการที่ทำด้วยสมอง และงานการที่ทำด้วยใจ ทุกอย่างนี้ขาดไม่ได้ ต้องพร้อม...

1.1.2 ความหมายตามพระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย

พระราชวรราชเจ้าเชษฐาธิราช บรมนาถบพิตร พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย ประทาน คำแปล (อ้างใน คำรง ปั้นประณต และ สอาด แก้วเกษ, 2550)

“สหกรณ์เป็นวิธีการจัดการรูปหนึ่ง ซึ่งบุคคลหลายคนรวมกันเข้าด้วยความสมัครใจในฐานะที่เป็นมนุษย์เท่ากัน และโดยความมีสิทธิเสมอหน้ากันหมด เพื่อจะบำรุงตนให้เกิดความเจริญในทางทรัพย์”

1.1.3 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

- “สหกรณ์หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งรวมกันดำเนินกิจการ เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้”

1.1.4 ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542

“สหกรณ์ หมายถึง องค์กรทางเศรษฐกิจและสังคมที่สมาชิกร่วมกันจัดตั้งขึ้นด้วยการลงหุ้นร่วมกัน จัดการร่วมกัน ในการผลิต การจำหน่ายสินค้า หรือบริการตามความต้องการ หรือผลประโยชน์อย่างเดียวกันของบรรดาสมาชิก สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงได้หนึ่งเสียงในการบริหารสหกรณ์ โดยไม่ขึ้นกับจำนวนหุ้นที่ถืออยู่ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์โคนม(กฏ)คณะบุคคลซึ่งรวมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมโดยช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนว่าด้วยกฎหมายสหกรณ์”

1.1.5 องค์กรสัมพันธ์ภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (The International Cooperative Alliance : ICA) ปี 1995 แถลงการณ์ว่าด้วยเอกลักษณ์ของการสหกรณ์ (อ้างในนุกูล กรยีนยงค์, 2548)

จากคำนิยามหรือคำจำกัดความตามดังกล่าวข้างต้นพอสรุปความหมายสหกรณ์ได้กว้างๆว่า สหกรณ์ หมายถึง “องค์กรที่บุคคลรวมตัวกันอย่างเป็นอิสระของบุคคลโดยสมัครใจ มีวัตถุประสงค์เพื่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยการดำเนินวิสาหกิจที่เป็นเจ้าของร่วมกัน และควบคุมตามแนวทางประชาธิปไตย อันมีเป้าหมายเพื่อการอยู่ดี กินดี มีสันติสุข”

1.2 ลักษณะมูลฐานของสหกรณ์

ฮานส์ มังก์เนอร์ (Hans H Munkner) ชาวเยอรมันนี (อ้างในกรมส่งเสริมสหกรณ์, 2550) ประกอบด้วย

- 1) กลุ่มบุคคลที่มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างเดียวกัน
- 2) เจตนารมณ์ที่จะช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 3) จัดตั้งองค์กรธุรกิจขึ้น และร่วมกันดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
- 4) วัตถุประสงค์ขององค์กรธุรกิจนี้ คือ ส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิกและครอบครัว

1.3 ความเป็นมาและวิวัฒนาการสหกรณ์ในประเทศไทย

การสหกรณ์ในประเทศไทย เกิดขึ้นได้โดยมีมูลเหตุมาจากสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ประเทศไทยได้เริ่มมีการติดต่อซื้อขายกับต่างประเทศมากขึ้น ระบบเศรษฐกิจของชนบทก็ค่อยๆ เปลี่ยนจากระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อเลี้ยงตัวเอง มาสู่ระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อการค้า ความต้องการเงินทุนในการขยายการผลิตและการครองชีพจึงมีเพิ่มขึ้น ชาวนาที่ไม่มีทุนรอนของตนเองก็หันไปกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่น ทำให้ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูงและยังถูกเอาเปรียบ จากพ่อค้า นายทุนทุกวิถีทาง ชาวนาจึงตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบอยู่ตลอดเวลา ทำนาได้ข้าวเท่าใดก็ต้องขายใช้หนี้เกือบหมด นอกจากนี้การทำนา ยังคงมีผลผลิตที่ไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ ถ้าปีไหนผลผลิตเสียหาย ก็จะทำให้หนี้สินพอกพูนมากขึ้นเรื่อยๆ จนลูกหนี้บางรายต้องโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้แก่เจ้าหนี้ และกลายเป็นผู้เช่านา หรือเร่ร่อนไม่มีที่ดินทำกินไปในที่สุด

จากสภาพปัญหาความยากจนของชาวนาในสมัยนั้น ทำให้ทางราชการคิดหาวิธีช่วยเหลือด้วยการจัดหาเงินทุนมาให้กู้ และคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำ ความคิดนี้ได้เริ่มขึ้นในปลายรัชกาลที่ 5 โดยกำหนดวิธีการที่จะช่วยชาวนาในด้านเงินทุนไว้ 2 วิธี คือ

วิธีที่ 1 จัดตั้งธนาคารเกษตร เพื่อให้เงินกู้แก่ชาวนา แต่ขัดข้องในเรื่องเงินทุน และหลักประกันเงินกู้ ความคิดนี้จึงระงับไป

วิธีที่ 2 วิธีการสหกรณ์ประเภทหาทุน วิธีนี้เกิดจากรัฐบาลโดยกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ในปัจจุบันคือกระทรวงการคลัง ได้เชิญ เซอร์ เบอร์นาร์ด ฮันเตอร์ หัวหน้าธนาคารแห่งมดราส ประเทศอินเดีย เข้ามาสำรวจหาช่องทางช่วยเหลือชาวนา ได้เสนอว่าควรจัดตั้ง “ธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติ” ดำเนินการให้กู้ยืมแก่เกษตรกร โดยมีที่ดินและหลักทรัพย์อื่นเป็นหลักประกัน เพื่อป้องกันมิให้ชาวนาที่กู้ยืมเงินทอดทิ้งที่นาหลบหนี้สิน ส่วนการควบคุมเงินกู้และการเรียกเก็บเงินกู้ ท่านได้แนะนำให้จัดตั้งเป็นสมาคมที่เรียกว่า “โคออปอเรทีฟ โซไซตี้” (Co-operatives Society) โดยมีหลักการร่วมมือกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งคำนี้ พระราชวรรังษีเชอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ได้ทรงบัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยว่า “สมาคมสหกรณ์” จึงกล่าวได้ว่า ประเทศไทยเริ่มศึกษาวิธีการสหกรณ์ขึ้นในปี พ.ศ.2457 แต่ก็ยังมิได้ดำเนินการอย่างไร จนกระทั่งในปี 2458 ได้มีการเปลี่ยนแปลงกรมสถิติพยากรณ์ เป็นกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ประกอบด้วยส่วนราชการ 3 ส่วน คือ การพาณิชย์ การสถิติพยากรณ์ และการสหกรณ์

การจัดตั้งส่วนราชการสหกรณ์นี้ ก็เพื่อจะให้มิมีเจ้าหน้าที่ดำเนินการทดลองจัดตั้งสหกรณ์ขึ้น และพระราชวรรังษีเชอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ในฐานะทรงเป็นอธิบดีกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ขณะนั้น ได้ทรงพิจารณาเลือกแบบอย่างสหกรณ์เครดิตที่จัดตั้งกันอยู่ในต่างประเทศหลายแบบในที่สุดก็ทรงเลือกแบบโรฟไฟเฟเซน และทรงยืนยันไว้ในรายงานสหกรณ์

ฉบับแรกว่าเมื่อได้พิจารณาแล้วได้ตกลงเลือกสหกรณ์ชนิดที่เรียกว่าไรไฟไฟเซน ซึ่งเกิดขึ้นในเยอรมัน และมีจุดมุ่งหมายที่จะอุปถัมภ์คนจนผู้ประกอบกิจการ ย่อมๆ เห็นว่าเป็นสหกรณ์ชนิดที่เหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทย จากการที่พระองค์ได้ทรงเป็นผู้บุกเบิกริเริ่มงานสหกรณ์ขึ้นในประเทศไทย บุคคลทั้งหลายในขบวนการสหกรณ์ จึงถือว่าพระองค์เป็น“พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย”

สำหรับรูปแบบไรไฟไฟเซน ก็คือ สหกรณ์เพื่อการกู้ยืมเงินที่มีขนาดเล็ก สมาชิกจะได้รับความรับผิดชอบร่วมกัน ทำให้สะดวกแก่การควบคุมท้องถิ่น ที่ได้รับการพิจารณาให้จัดตั้งสหกรณ์คือจังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีผู้คนไม่หนาแน่น และเป็นราษฎรที่พึ่งอพยพมาจากทางใต้ จึงต้องการช่วยเหลือผู้อพยพ ซึ่งประกอบอาชีพการเกษตรให้ตั้งตัวได้ รวมทั้ง เพื่อเป็นการชักจูงราษฎรในจังหวัดอื่น ที่มีผู้คนหนาแน่นให้อพยพมาในจังหวัดนี้ และเข้าทำประโยชน์ในที่ดินอย่างเต็มที่ ต่อมากรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์จึงได้ทดลองจัดตั้งสหกรณ์หาทุนขึ้น ณ ท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นแห่งแรก ใช้ชื่อว่า “สหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้” โดยจดทะเบียนเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2459 มีพระราชวรพงศ์เชอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ ทรงเป็นนายทะเบียนสหกรณ์พระองค์แรก นับเป็นการเริ่มต้นการสหกรณ์ในประเทศไทยอย่างสมบูรณ์

ในระยะแรกตั้งสหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้ มีสมาชิกจำนวน 16 คน ทุนดำเนินงาน 3,080 บาท ซึ่งเป็นเงินจากค่าธรรมเนียมแรกเข้า 80 บาท และเงินทุนจำนวน 3,000 บาท ได้อาศัยเงินกู้จากแบงก์สยามกัมมาจล จำกัด ซึ่งก็คือ ธนาคารไทยพาณิชย์ในปัจจุบัน โดยมีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ เป็นผู้ค้ำประกัน และเสียดอกเบี้ยธนาคารในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี กิดดอกเบียจากสมาชิกในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี กำหนดให้สมาชิกส่งคืนเงินต้นในปีแรก จำนวน 1,300 บาท แต่เมื่อครบกำหนดสมาชิกสามารถส่งเงินต้นคืนได้ถึง 1,500 บาท ทั้งส่งดอกเบียได้ครบทุกรายการแสดงให้เห็นว่าการนำวิธีการสหกรณ์เข้ามาช่วยแก้ไขความเดือดร้อนของชาวนาได้ผล และจากความสำเร็จของสหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้ รัฐบาลจึงได้คิดขยายกิจการสหกรณ์ไปยังจังหวัดอื่นๆ แต่การจัดตั้งสหกรณ์ในระยะแรกนั้น นอกจากจะมีข้อจำกัดเรื่องเงินทุนแล้วยังมีข้อจำกัดในทางกฎหมายด้วย เพราะพระราชบัญญัติเพิ่มเติมสมาคม พ.ศ. 2459 ทำให้การจัดตั้งสหกรณ์ไม่กว้างขวางพอที่จะขยายสหกรณ์ออกไป หากจะให้การจัดตั้งสหกรณ์เจริญก้าวหน้า และมีความมั่นคง จะต้องออกกฎหมายควบคุมให้มีขอบเขตกว้างขวาง ดังนั้น ในเวลาต่อมาทางราชการจึงได้ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติเพิ่มเติมสมาคม พ.ศ. 2459 แล้ว ประกาศใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471 นับเป็นกฎหมายสหกรณ์ฉบับแรก พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้เปิดโอกาสให้มีการรับจดทะเบียนสหกรณ์ประเภทอื่นๆ จากนั้นได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471 อีก 3 ครั้ง นับว่าการประกาศใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471 ช่วยให้การจัดตั้งสหกรณ์ได้ขยายออกไปอีกมาก

ปี พ.ศ. 2478 มีการริเริ่มจัดตั้งสหกรณ์เข้าซื้อที่ดินที่จังหวัดปทุมธานี และได้จัดตั้งสหกรณ์ประเภทใหม่ ๆ ขึ้นอีกหลายประเภท เช่น สหกรณ์บำรุงที่ดิน สหกรณ์การขาย สหกรณ์นิคมฝ้าย สหกรณ์หาทุนและบำรุงที่ดิน ในปีพ.ศ.2480 ร้านสหกรณ์ได้ถูกจัดตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกที่อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชื่อว่า ร้านสหกรณ์บ้านเกาะ จำกัดสินใช้ มีสมาชิกแรกตั้ง 279 คน และได้มีการจัดตั้งร้านสหกรณ์ในลักษณะนี้ขึ้นอีกหลายแห่ง เพื่อช่วยเหลือประชาชนเกี่ยวกับปัญหาค่าครองชีพ โดยจัดตั้งขึ้นทั้งในส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และส่วนของประชาชน

การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดของขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทย ก็คือ การควบสหกรณ์หาทุนเข้าด้วยกัน โดยทางราชการได้ออกพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เปิดโอกาสให้สหกรณ์หาทุนขนาดเล็ก ที่ดำเนินธุรกิจเพียงอย่างเดียว ควบเข้ากันเป็นขนาดใหญ่ สามารถขยายการดำเนินธุรกิจเป็นแบบเนกประสงค์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่สมาชิกได้มากกว่า ด้วยเหตุนี้สหกรณ์หาทุนจึงแปรสภาพเป็นสหกรณ์การเกษตรมาจนปัจจุบัน และในปี พ.ศ. 2511 สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ได้ถือกำเนิดขึ้นมาเพื่อเป็นสถาบันสำหรับการศึกษาแก่สมาชิกสหกรณ์ทั่วประเทศ มีหน้าที่ติดต่อประสานงานกับสถาบันสหกรณ์ต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ และความช่วยเหลือร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์สากลในด้านอื่น ๆ ที่มีใจเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ โดยมีสหกรณ์ทุกประเภทเป็นสมาชิก ซึ่งประเทศไทยได้กำหนดประเภทสหกรณ์ไว้ 6 ประเภท ตามประกาศกฎกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2516 ประกอบด้วยสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า และสหกรณ์บริการ และในปี พ.ศ. 2548 ได้ประกาศให้มีสหกรณ์รับจดทะเบียนเป็น 7 ประเภท คือ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ สหกรณ์ออมทรัพย์ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน และตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งถือใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้เพิ่มเติมบทบัญญัติที่ว่าด้วยคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ กองทุนพัฒนาสหกรณ์ (กพส.) การแบ่งแยกสหกรณ์สมาชิกสมทบ และอื่น ๆ ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ต่อขบวนการสหกรณ์อย่างมาก นับแต่สหกรณ์ได้ถือกำเนิดขึ้นในประเทศไทยจวบจนปัจจุบัน ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในธุรกิจต่างๆ ได้สร้างความเชื่อถือเป็นที่ไว้วางใจของสมาชิกจนทำให้จำนวนสหกรณ์ จำนวนสมาชิก ปริมาณเงินทุน และผลกำไรของสหกรณ์ เพิ่มขึ้นทุกปี การสหกรณ์ในประเทศไทยจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยเฉพาะต่อประชาชนที่ยากจน สหกรณ์จะเป็นสถาบันทางเศรษฐกิจ และสังคมที่ช่วยแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพ และช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น (กรมส่งเสริมสหกรณ์ : 2551)

ปัจจุบันมีการแบ่งประเภทสหกรณ์ในประเทศไทยออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่

1) สหกรณ์การเกษตร

สหกรณ์การเกษตร คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพทางการเกษตรรวมตัวกัน จัดตั้งและจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินกิจการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิก และช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ สหกรณ์การเกษตรดำเนินธุรกิจแบบอเนกประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินธุรกิจร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือส่วนรวมโดยใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม อันดีงามตามพื้นฐานของมนุษย์เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและส่วนรวมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์

2) สหกรณ์ประมง

สหกรณ์ประมง คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ชาวประมง เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ซึ่งชาวประมงแต่ละคนไม่สามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ตามลำพัง บุคคลเหล่านี้จึงรวมตัวกัน โดยยึดหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

วัตถุประสงค์ สหกรณ์ประมงดำเนินการให้ความรู้ทางด้านวิชาการในเรื่องการจัดการวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสม และมีคุณภาพในการเพาะเลี้ยงการเก็บรักษา และการแปรรูปสัตว์น้ำแก่สมาชิก รวมทั้งให้ความช่วยเหลือทางด้านธุรกิจการประมง คือ การจัดหาเงินทุนให้สมาชิกกู้ยืมไปลงทุนประกอบอาชีพ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์การประมงมาจำหน่าย การจัดหาจำหน่ายสัตว์น้ำ และผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ การรับฝากเงินและสงเคราะห์สมาชิกเมื่อประสบภัยพิบัติ

3) สหกรณ์นิคม

สหกรณ์นิคม คือ สหกรณ์การเกษตรในรูปแบบหนึ่งที่มีการดำเนินการจัดสรรที่ดินทำกินให้ราษฎร การจัดสร้างปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้ที่อยู่อาศัยควบคู่ไปกับการดำเนินการจัดหาสินเชื่อ ปัจจัยการผลิตและสิ่งของที่จำเป็น การแปรรูปการเกษตร การส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งการให้บริการสาธารณสุขไปแก่สมาชิก

ความเป็นมา ได้เริ่มดำเนินงานเป็นแห่งแรกที่อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เมื่อปี พ.ศ.2478 โดยดำเนินการจัดซื้อที่นาราชพัสดุ จากกระทรวงการคลัง เนื้อที่ 4,109 ไร่เศษ มาจัดสรรให้สมาชิก 69 ครอบครัวในรูปของสหกรณ์การเช่าซื้อที่ดิน ต่อมาในปี พ.ศ.2481 ได้จัดตั้งนิคมสหกรณ์ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เนื้อที่ 7,913 ไร่ และได้จัดสหกรณ์การเช่าที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมสภาพแล้วที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อปี พ.ศ. 2518

วัตถุประสงค์

1. เพื่อการจัดนิคม คือ การจัดหาที่ดินมาจัดสรรให้แก่ราษฎรประกอบอาชีพทางการเกษตร ตลอดจนจัดบริการด้านสาธารณูปโภคแก่สมาชิก
2. เพื่อการจัดสหกรณ์ คือ การรวบรวมราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อนที่ดินจัดตั้งเป็นสหกรณ์

4) สหกรณ์ร้านค้า

สหกรณ์ร้านค้า คือ สหกรณ์ที่มีผู้บริโภคร่วมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อจัดหาสินค้า เครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป โดยจดทะเบียนตามกฎหมายสหกรณ์ในประเภทสหกรณ์ร้านค้า มีสภาพเป็นนิติบุคคล ซึ่งสมาชิกผู้ถือหุ้นทุกคนเป็นเจ้าของ สมาชิกลงทุนร่วมกันในสหกรณ์ด้วยความสมัครใจ เพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการซื้อเครื่องอุปโภคบริโภค และเพื่อผดุงฐานะทางเศรษฐกิจของตนและหมู่คณะ

วัตถุประสงค์ สหกรณ์ร้านค้าจะจัดหาสิ่งของและบริการที่สมาชิกมีความต้องการมาจำหน่าย ช่วยจำหน่ายผลิตผล ผลิตภัณฑ์ของสมาชิก ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ทางด้านสหกรณ์ และด้านการค้าให้แก่สมาชิกสหกรณ์ ปลุกจิตสำนึกให้สมาชิกรู้จักประหยัด ช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือและประสานงานกับสหกรณ์และหน่วยงานอื่นทั้งจากภายในและภายนอกประเทศในอันที่จะเกื้อกูลกันและกัน

5) สหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์ออมทรัพย์ คือ สถาบันการเงินแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลที่มีอาชีพอย่างเดียวกันหรือที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้กู้ยืมเมื่อเกิดความจำเป็น หรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์นอกวง และได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ สามารถกู้ยืมได้เมื่อเกิดความจำเป็นตามอุดมการณ์ในการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ โดยการรับฝากเงินและให้ผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยอัตราเดียวกับธนาคารพาณิชย์ และโดยการถือหุ้นหัก ณ ที่จ่ายเป็นรายเดือน แต่ไม่เกิน 1 ใน 5 ของหุ้นทั้งหมด เมื่อสิ้นปีทางบัญชีต้องจ่ายเงินปันผลค่าหุ้นให้แก่สมาชิกในอัตราที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งให้บริการด้านเงินกู้แก่สมาชิกตามความจำเป็น

6) สหกรณ์บริการ

สหกรณ์บริการ คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ โดยมีประชาชนไม่น้อยกว่า 10 คน ที่มีอาชีพอย่างเดียวกัน ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องเดียวกันรวมตัวกันโดยยึด

หลักการประหยัด การช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงในอาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ เพื่อดำเนินธุรกิจด้านการบริการตามรูปแบบของสหกรณ์ ส่งเสริมสวัสดิการแก่สมาชิกและครอบครัว ส่งเสริมการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก ร่วมมือกับสหกรณ์อื่นและหน่วยงานอื่นเพื่อความก้าวหน้าของกิจการสหกรณ์

7) สหกรณ์เครดิตยูเนียน

สหกรณ์เครดิตยูเนียน คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในวงสัมพันธ์เดียวกัน เช่นอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย ที่ทำงาน สถานศึกษา หรือประกอบอาชีพเดียวกัน หรือมีกิจกรรมร่วมกันในลักษณะต่อเนื่อง และบุคคลเหล่านั้นมีความปรารถนาจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยวิธีการนำเงินของตนมาสะสมไว้เป็นกองทุน สมาชิกทุกคนจะต้องสะสมเงินตามความสามารถของตนเป็นประจำและสม่ำเสมอตามที่สหกรณ์กำหนด และเงินในกองทุนนี้จะสามารถช่วยเหลือสมาชิกที่มีความจำเป็นและเดือดร้อนทางการเงิน กู้ยืมไปแก้ไขปัญหาและบำบัดความเดือดร้อนเหล่านั้น หรือถ้าไม่มีความเดือดร้อนเงินสะสมก็จะมามากขึ้น สหกรณ์เครดิตยูเนียน จึงเป็นสหกรณ์ที่มุ่งหวังให้สมาชิกช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน บริหารงานโดยสมาชิกและทำกิจการทุกอย่างเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับสมาชิก

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกช่วยตนเอง เพื่อดำเนินธุรกิจ การผลิต การค้า การบริการ และอุตสาหกรรมร่วมกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยใช้หลักคุณธรรมพื้นฐานห้าประการ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นใจกัน และความไว้วางใจกัน รวมทั้งจริยธรรมอันดีงาม เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและส่วนรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม จนสามารถอยู่ดีกินดีและมีสันติสุข (กรมส่งเสริมสหกรณ์ : 2551)

1.4 หลักการสหกรณ์

หลักการสหกรณ์สากลในปัจจุบัน ประกอบด้วย

หลักการที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง (1st Principle : Voluntary and Open Membership)

สหกรณ์เป็นองค์กรโดยสมัครใจ ที่เปิดรับบุคคลทุกคนซึ่งสามารถใช้บริการของสหกรณ์ได้ โดยปราศจากการกีดกันทางเพศ สังคม เชื้อชาติ การเมือง หรือศาสนา และบุคคลนั้นต้องเต็มใจรับผิดชอบในฐานะสมาชิก

ประเด็นสำคัญของหลักการสหกรณ์ข้อที่ 1

1. สหกรณ์ให้ความสำคัญแก่คนซึ่งสมัครใจที่จะเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ หรือออกจากสหกรณ์

2. สหกรณ์เปิดรับบุคคลซึ่งสามารถใช้บริการของสหกรณ์ และเต็มใจรับผิดชอบในฐานะสมาชิก โดยปราศจากการกีดกันในเรื่องเพศ สังคม เชื้อชาติ การเมือง หรือศาสนา

หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย (2nd Principle: Democratic Member Control)

สหกรณ์เป็นองค์กรประชาธิปไตยที่ควบคุมโดยมวลสมาชิก ซึ่งมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของสหกรณ์ ไม่ว่าชายหรือหญิงที่ได้รับเลือกเป็นตัวแทนสมาชิกต้องมีความรับผิดชอบต่อมวลสมาชิก สมาชิกของสหกรณ์ชั้นปฐมมีสิทธิออกเสียงเท่าเทียมกัน (หนึ่งคนหนึ่งเสียง) ส่วนสหกรณ์ในระดับอื่นก็จัดให้เป็นไปตามวิถีประชาธิปไตย

ประเด็นสำคัญของหลักการสหกรณ์ข้อที่ 2

1. สหกรณ์เป็นองค์กรประชาธิปไตยที่ควบคุมโดยมวลสมาชิก ในการกำหนดนโยบาย การควบคุมดูแล และการตัดสินใจ โดยสมาชิกทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการออกเสียงลงมติหนึ่งคนหนึ่งเสียง (ในชั้นปฐม) ใช้เสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ตัดสิน โดยไม่คำนึงถึงจำนวนหุ้นของสมาชิกแต่ละคน และไม่สามารถออกเสียงแทนกันได้

2. สมาชิกทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ในการเลือกและรับเลือกเป็นกรรมการ เพื่อทำหน้าที่บริหารงานสหกรณ์แทนสมาชิก

หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจโดยสมาชิก (3rd Principle: Member Economic Participation)

มวลสมาชิกพึงร่วมทุนกับสหกรณ์ของตนอย่างเท่าเทียมกัน และควบคุมการใช้เงินทุนตามวิถีประชาธิปไตย โดยปกติอย่างน้อยส่วนหนึ่งของทุน ต้องมีทรัพย์สินส่วนรวมของสหกรณ์ และสมาชิกพึงได้ผลตอบแทนจากเงินทุน (ถ้ามี) อย่างจำกัด ภายใต้เงื่อนไขของความเป็นสมาชิก เหล่าสมาชิกจะจัดสรรเงินส่วนเกิน เพื่อจุดมุ่งหมายบางอย่างหรือทั้งหมดดังต่อไปนี้ คือ เพื่อพัฒนาสหกรณ์ของตนโดยอาจจัดเป็นกองทุนสำรองซึ่งอย่างน้อยส่วนหนึ่งจะไม่นำมาแบ่งปันกัน เพื่อจัดสรรประโยชน์ให้สมาชิกตามส่วนธุรกรรมที่ตนทำกับสหกรณ์ และเพื่อสนับสนุนกิจกรรมอื่นๆ ที่มวลสมาชิกเห็นชอบ

ประเด็นสำคัญของหลักการสหกรณ์ข้อที่ 3

1. สมาชิกเท่านั้นที่มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของสหกรณ์โดยการถือหุ้นในสหกรณ์ ซึ่งมูลค่าหุ้นในสหกรณ์จะมีมูลค่าคงที่ และได้รับเงินปันผลในอัตราจำกัด

2. การทำธุรกิจของสหกรณ์เป็นการมุ่งเน้นตอบสนองความต้องการของสมาชิกเป็นหลัก สหกรณ์ไม่แสวงหากำไรจากสมาชิกเพราะสมาชิกเป็นทั้งเจ้าของสหกรณ์และผู้ใช้บริการ (Co-Owner and Customer)

3. เมื่อนำทุนที่รวมกันมาดำเนินธุรกิจจนมีกำไร หรือส่วนเหลือมทางธุรกิจแล้ว การจัดสรรกำไรสุทธิของสหกรณ์ให้จัดสรรเป็นทุนสำรองก่อน ส่วนที่เหลือให้จัดสรรเป็นเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน หรือทุนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมอื่นๆ ที่สมาชิกเห็นชอบ

หลักการสหกรณ์ข้อที่ 4 การปกครองตนเอง และความเป็นอิสระ (4th Principle: Autonomy and Independence)

สหกรณ์เป็นองค์กรอิสระที่ช่วยตนเองภายใต้การควบคุมของสมาชิก หากสหกรณ์นั้น ๆ ทำข้อตกลงร่วมกับองค์กรอื่น ๆ รวมถึงรัฐบาล หรือแสวงหาทุนจากแหล่งภายนอกต้องมั่นใจได้ว่าการกระทำของสหกรณ์เช่นนี้ขึ้นอยู่กับอยู่ภายใต้การควบคุมแบบประชาธิปไตย โดยมวลสมาชิกรวมถึงดำรงความเป็นอิสระไว้ได้

ประเด็นสำคัญของหลักการสหกรณ์ข้อที่ 4

1. สหกรณ์มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก หมายถึง การบริหารจัดการ โดยมีสิทธิและอำนาจในการควบคุมการดำเนินงานสหกรณ์อย่างเป็นอิสระ ปราศจากการแทรกแซงจากการเมืองหรือภายนอก รวมทั้งนำหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาลและการตรวจสอบควบคุมภายใน ที่ดีมาใช้ในการบริหารจัดการสหกรณ์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานสูงสุด

2. เป็นอิสระ หมายถึง การทำนิติกรรมใด ๆ รวมทั้งการทำสัญญาข้อตกลงกับหน่วยงานราชการและหน่วยงานอื่น ๆ สหกรณ์ต้องเป็นอิสระในการตัดสินใจตามเงื่อนไขที่สหกรณ์ยอมรับได้ ดังนั้นสหกรณ์ต้องดำรงไว้ซึ่งอำนาจในการบริหารสหกรณ์ที่ได้รับมาจากมวลสมาชิกและต้องรักษาคุณภาพในการบริหารเพื่อให้เกิดเสถียรภาพในการปกครองตนเอง

หลักการที่ 5 การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ (5th Principle: Education, Training and Information)

สหกรณ์พึงให้การศึกษ และ การฝึกอบรมแก่บรรดาสมาชิก ผู้แทนจากการเลือกตั้ง ผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่ เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถช่วยพัฒนาสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สหกรณ์พึงให้ข่าวสาร ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน และผู้นำทางความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ และประโยชน์ของการสหกรณ์

ประเด็นสำคัญของหลักการสหกรณ์ข้อที่ 5

1. มุ่งให้การศึกษแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป รวมถึงผู้ที่จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ให้มีความรู้และความเข้าใจในสหกรณ์ รวมทั้งความสำนึกในความเป็นเจ้าของ ตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ของสมาชิกเพื่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ให้พัฒนาอย่างยั่งยืน

2. มุ่งให้การฝึกอบรมแก่บุคลากรสหกรณ์ พัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ เพื่อให้การดำเนินงานสหกรณ์มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

3. สารสนเทศมุ่งเน้นการให้ข่าวสาร ข้อมูลการประชาสัมพันธ์แก่สาธารณชนในทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ทราบถึงประโยชน์ คุณลักษณะ ความเคลื่อนไหวในสหกรณ์ และการสร้างภาพพจน์ (Image) ที่ดี

หลักการที่ 6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ (6th Principle: Co-operation Among Cooperatives)

สหกรณ์พึงให้บริการแก่มวลสมาชิกอย่างเต็มที่ และสร้างความเข้มแข็งแก่ขบวนการสหกรณ์ โดยร่วมมือกันเป็นขบวนการตามโครงสร้างระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ

ประเด็นสำคัญของหลักการสหกรณ์ข้อที่ 6

1. การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ใช้หลักการเดียวกันกับการร่วมมือของมวลสมาชิก ซึ่งก่อให้เกิดการประหยัดด้วยขนาด (Economy of scale) เพื่ออำนวยความสะดวกประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมแก่สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ขบวนการสหกรณ์

2. สร้างขบวนการสหกรณ์ให้เกิดความเข้มแข็ง มีการรวมตัวกันของสหกรณ์ระดับท้องถิ่นเพื่อทำกิจกรรมหรือทำธุรกิจระหว่างกัน (ไม่ใช่เป็นการแข่งขันกับสหกรณ์ด้วยตนเอง) จากนั้นให้มีการรวมตัวกันของสหกรณ์ในแนวคิดขึ้นเป็นระดับชาติ ระดับภูมิภาคต่างๆ จนถึงระดับนานาชาติ

หลักการที่ 7 การเอื้ออาทรต่อชุมชน (7th Principle: Concern for Community)

สหกรณ์พึงดำเนินงานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนของตน ตามนโยบาย ที่มวลสมาชิกให้ความเห็นชอบ

ประเด็นสำคัญของหลักการสหกรณ์ข้อที่ 7

1. สหกรณ์เป็นองค์กรทางเศรษฐกิจและสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่สหกรณ์ตั้งอยู่ ฉะนั้น การดำเนินการของสหกรณ์จึงเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม การช่วยเหลือเกื้อกูลพึ่งพาอาศัย เอื้ออาทรกันระหว่างสหกรณ์กับชุมชนจะส่งผลให้การพัฒนาสหกรณ์ และชุมชนเข้มแข็งไปพร้อมๆ กัน

2. สหกรณ์พึงดำเนินกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต กิจกรรมการแปรรูป กิจกรรมทางสังคมต่างๆ

- ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเท่าที่จำเป็น
- สนับสนุนให้มีการลดการใช้สารเคมี
- การปลูกจิตสำนึกเรื่อง การรักษาสิ่งแวดล้อม

3. อาศัยหลักการภาพ หมายถึง การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ อยู่อย่างมีแบบแผน มีความรักใคร่กลมเกลียวเหมือนพี่น้อง เคารพกฎ กติกา ของสังคม มีความเป็นประชาธิปไตย ที่นำมาซึ่งสันติสุขของชุมชน (กรมส่งเสริมสหกรณ์ : 2551)

1.5 อุดมการณ์สหกรณ์

อุดมการณ์ ตามความหมายในพจนานุกรม ปี พ.ศ. 2542 หมายถึง หลักการที่วางระเบียบไว้เป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2544 ได้ศึกษาแถลงการณ์ขององค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (The International Cooperative Alliance : ICA) ว่าด้วยเอกลักษณ์ของสหกรณ์สรุปได้ ดังนี้

อุดมการณ์สหกรณ์ คือ “ความเชื่อร่วมกันที่ว่าความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามหลักการสหกรณ์จะนำไปสู่การกินดี อยู่ดี มีความเป็นธรรม และสันติสุขในสังคม” (กรมส่งเสริมสหกรณ์ : 2551)

1.6 วิธีการสหกรณ์

วิธีการสหกรณ์ (Co-operatives Practices) หมายถึง “การนำหลักการสหกรณ์ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประโยชน์ของมวลสมาชิกและชุมชน โดยไม่ละเลยหลักการธุรกิจที่ดี”

จากการที่สหกรณ์เป็นการรวมคนที่มีอุดมคติคิดช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันมารวมกลุ่มกัน โดยถือกติกาของกลุ่มตามหลักการสหกรณ์ ในการดำเนินการแบบสหกรณ์ หรือที่เรียกว่า วิธีการสหกรณ์นั้นแตกต่างไปจากการรวมกันในรูปแบบอื่น คือ วิธีการสหกรณ์ เป็นการรวมกันทำมีใช้ต่างคนต่างทำ เช่น รวมกันกู้เงิน รวมกันซื้อปุ๋ย ยา ข้าวสาร รวมกันขายพืชผลที่ผลิตได้ เป็นต้น การรวมกันจำเป็นต้องนำหลักการสหกรณ์มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม(กรมส่งเสริมสหกรณ์ : 2551)

1.7 คุณค่าของสหกรณ์

สหกรณ์อยู่บนพื้นฐานแห่งคุณค่าของการช่วยตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรมและความเป็นเอกภาพ สมาชิกสหกรณ์เชื่อมั่นในคุณค่าทางจริยธรรมแห่งความสุจริต ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อสังคมและความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น โดยสืบทอดประเพณีปฏิบัติของผู้ริเริ่มการสหกรณ์

คุณค่าของสหกรณ์แบ่งเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นพื้นฐานของสหกรณ์ และส่วนที่เป็นความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์

ส่วนที่ 1 คุณค่าที่เป็นพื้นฐานของสหกรณ์ ได้แก่

1) การช่วยตนเอง (Self-Help) ซึ่งหมายความว่าทุกคนที่รวมกลุ่มกันตั้งสหกรณ์ หรือที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกภายหลังต้องมีความมุ่งมั่นที่จะช่วยตนเองและกระทำทุกอย่างในทางที่ถูกที่ชอบ เพื่อช่วยตนเองให้ได้ ทั้งในการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ คำว่า “ตนเอง” ในที่นี้ หมายถึงครอบครัวของตนด้วย ความขยันและประหยัดนับว่าเป็นบันไดขั้นต้นของการช่วยตนเอง กล่าวคือ ขยันในการทำงานหรือประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาใช้จ่ายใช้สอย และประหยัดในการใช้จ่ายใช้สอยเพื่อให้มีเงินออมไว้สำหรับลงทุนขยายกิจการงานของตน หรือสำหรับการใช้จ่ายอันจำเป็น หรือฉุกเฉินในวันหน้า เมื่อทุกคนที่รวมกลุ่มกันมีความมุ่งมั่นที่จะช่วยตนเอง และปฏิบัติตามหลักการและวิธีการสหกรณ์ คือการร่วมมือกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก็จะเกิดขึ้น โดยอัตโนมัติ เช่น การถือหุ้น และการฝากเงินในสหกรณ์จะช่วยให้สหกรณ์มีเงินทุนสำหรับให้เงินกู้แก่สมาชิกที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินเกินรายได้ของตนเป็นการชั่วคราว ในกรณีของสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือสหกรณ์จะมีเงินทุนสำหรับจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตรมาจำหน่ายหรือรวบรวมผลิตผลจากสมาชิกเพื่อจัดการจำหน่ายในกรณีของสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น การที่สมาชิกมีความเต็มใจได้รับเลือกเป็นกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ก็เป็นตัวอย่างของการร่วมมือช่วยเหลือกันในสหกรณ์ โดยมีมูลฐานมาจากการช่วยตนเอง กล่าวคือบรรดาสมาชิกเลือกผู้แทนเข้ามาบริหารสหกรณ์ในฐานะที่สหกรณ์เป็นองค์การของสมาชิก

อนึ่ง การช่วยตนเองนี้ยังหมายถึง การช่วยตนเองของสหกรณ์แต่ละสหกรณ์ด้วย ที่จะสามารถตั้งอยู่และดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่สมาชิกได้ตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ และเพื่อให้การดำเนินงานมีความสะดวก มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น สหกรณ์หลายสหกรณ์ก็อาจรวมกลุ่มกันในรูปแบบชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์ขั้นสูงเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในทำนองเดียวกับบุคคลธรรมดา รวมกลุ่มกันในสหกรณ์ขั้นปฐม

2) ความรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-Responsibility) เป็นหลักการพื้นฐานของการรวมกลุ่มบุคคลหลายคนเข้าเป็นสหกรณ์ บุคคลทุกคนนั้นต้องมีจิตสำนึกและตระหนักอยู่เสมอว่าการประพฤติปฏิบัติของตนจะต้องจำกัดอยู่ในขอบเขตแห่งสิทธิและหน้าที่ของตนเท่านั้น และต้องเคารพต่อสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่นด้วย หากเกิดความผิดพลาดหรือละเมิดสิทธิของผู้อื่น โดยตั้งใจหรือมิได้ตั้งใจก็ตาม ตนยอมรับผิดและชดใช้ความเสียหายด้วยความเต็มใจเสมอ ความรับผิดชอบต่อตนเองจึงเป็นจิตสำนึกของคนที่มีความระมัดระวังในการประพฤติปฏิบัติของตนให้อยู่ในทำนองคลองธรรม ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น และหากเกิดขึ้นก็ยินดียอมรับผิดชดใช้ความเสียหายโดยไม่ต้องมีผู้ใดมาบังคับ

3) ประชาธิปไตย (Democracy) เป็นหลักการพื้นฐานที่สหกรณ์นำมาใช้ในการดำเนินงานและการควบคุมของสหกรณ์ สหกรณ์จึงได้ชื่อว่าเป็นองค์การธุรกิจที่ดำเนินงานตามหลักประชาธิปไตย กล่าวคือสมาชิกในฐานะเจ้าของและผู้ได้รับประโยชน์จากสหกรณ์จะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ด้วยความเต็มใจเสมอ เช่นการมีส่วนร่วมในการถือหุ้นในสหกรณ์ การใช้บริการของสหกรณ์ การเข้าประชุมใหญ่แสดงความคิดเห็น และออกเสียงลงคะแนนในญัตติต่าง ๆ ตามหลักความเสมอภาค คือคนหนึ่งมีหนึ่งเสียง และให้ถือเสียงข้างมากเป็นมติของที่ประชุม เป็นต้น

4) ความเสมอภาค (Equality) เป็นหลักการพื้นฐานอีกประการหนึ่งของสหกรณ์ในการรับรองความเท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกไม่ว่าจะมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันอย่างไรหรือไม่ สมาชิกทุกคนต้องเคารพและปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์อย่างเท่าเทียมกันในการใช้บริการของสหกรณ์หรือใช้สิทธิใช้เสียงในการประชุมของสหกรณ์ หรือสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ หากมีคุณสมบัติถูกต้องตามกฎหมายและข้อบังคับของสหกรณ์

5) ความเที่ยงธรรม (Equity) เป็นหลักการพื้นฐานของสหกรณ์ในการจัดสรรและจำแนกผลได้ทางเศรษฐกิจหรือรายได้สุทธิหรือกำไรสุทธิที่เกิดจากการดำเนินงานของสหกรณ์อย่างเป็นธรรมและยุติธรรม เช่น การจำกัดอัตราเงินปันผลตามหุ้น ไม่เกินอัตราดอกเบี้ยเงินฝากทั่วไป การจ่ายเงินเฉลี่ยคืน ตามส่วนของธุรกิจที่สมาชิกได้กระทำกับสหกรณ์ในระหว่างปี การจัดสรรเป็นทุนสำรองซึ่งถือว่าเป็นเงินทุนส่วนรวมของสมาชิกทุกคนซึ่งจะแบ่งแยกมิได้ และการจัดสรรเป็นทุนเพื่อการศึกษาฝึกอบรมและทุนสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

6) ความเป็นเอกภาพ (Solidarity) เป็นหลักการพื้นฐานของสหกรณ์ในการช่วยให้สมาชิกสามารถช่วยตนเองได้ นั่นคือความเป็นปึกแผ่นในการผนึกกำลังกันของสมาชิกทุกคน ไม่ว่าจะกำลังกาย (แรงงาน) กำลังความคิด (ปัญญา) และกำลังทรัพย์ (สิ่งของ เงินทอง) ความเป็นเอกภาพในสหกรณ์ในที่สุดก็หมายถึงความรัก ความสามัคคี และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันนั่นเอง ทั้งในในระดับบุคคลธรรมดา คือ สมาชิกชั้นปฐมและระดับนิติบุคคล คือสหกรณ์ประเภทต่างๆ ที่รวมตัวกันเป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 คุณค่าของการเป็นสมาชิกสหกรณ์

คุณค่าของการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ประกอบด้วย จริยธรรมแห่งความซื่อสัตย์ ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อสังคม และความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น

1) สมาชิกสหกรณ์จะต้องมีความซื่อสัตย์ (Honesty) สมาชิกจะต้องมีความซื่อสัตย์ หรือมีความภักดี (Loyalty) ต่อสหกรณ์ อดหนุนธุรกิจของสหกรณ์ เช่น เป็นคนตรงต่อเวลา/ไม่ผัดนัดชำระหนี้/ไม่ขายผลผลิตให้ผู้อื่น/ไม่ทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อสหกรณ์

2) สมาชิกสหกรณ์จะต้องเป็นผู้ที่เปิดเผย (Openness) สมาชิกสหกรณ์จะต้องเป็นคนไม่มีลับลมคมใน ไม่มีเล่ห์เหลี่ยมใดๆ โปร่งใส เปิดเผยข้อมูลของตนโดยไม่ปิดบังต่อสหกรณ์เกี่ยวกับการมีหนี้สิน การมีทรัพย์สิน การมีผลผลิตเหลือขาย การมีที่ดินทำกิน เป็นต้น

3) สมาชิกต้องรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) การรับผิดชอบต่อสังคมของสมาชิก คือ คิดถึงหัวอกของคนอื่น ไม่ทำให้สังคมมีปัญหา ไม่ทำตัวอย่างฟุ่มเฟือย ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่ตัดไม้ทำลายป่า ไม่ใช่สารเคมีที่เป็นอันตราย ไม่เผาขยะแห้งและซังข้าว ไม่ทำลายถนนให้ชำรุดเสียหาย ช่วยพัฒนาคุณ คลอง พัฒนาวัด โรงเรียน โรงพยาบาล สถานือนามัย และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่างๆ

4) สมาชิกสหกรณ์จะต้องเอื้ออาทรต่อผู้อื่น (Caring for others) การเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ได้แก่ การเห็นอกเห็นใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจรรยาบรรณ มีพรหมวิหารธรรมต่อผู้อื่น เช่น เอื้ออาทรต่อเด็ก คนชรา คนพิการ

- เป็นผู้ผลิต ต้องเอื้ออาทรต่อผู้บริโภค ไม่เอาฝักเมล็ดสารเคมีไปขาย เป็นผู้บริโภค ต้องเอื้ออาทรต่อผู้ผลิต ไม่กดราคาสินค้า

คุณค่าของการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ในการตั้งมั่นอยู่ในคุณค่าทางจริยธรรมแห่งความซื่อสัตย์ เปิดเผย รับผิดชอบต่อสังคม และเอื้ออาทรต่อผู้อื่นนั้น จะต้องเป็นไปตามแบบแผนที่สืบทอดมาจากผู้ริเริ่มการสหกรณ์ด้วย (กรมส่งเสริมสหกรณ์ : 2551)

2. ข้อมูลทั่วไปของสหกรณ์ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิสัยทัศน์สำนักงานสหกรณ์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

“เป็นองค์กรนำในการส่งเสริมพัฒนา สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร มุ่งสู่มาตรฐานอย่างยั่งยืน”

พันธกิจสำนักงานสหกรณ์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1. ส่งเสริม พัฒนา และคุ้มครองระบบสหกรณ์ให้เข้มแข็ง และเป็นไปตามกฎหมายสหกรณ์
2. ส่งเสริม เผยแพร่ และให้ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์แก่ประชาชนทั่วไป
2. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับด้านการบริหารจัดการ องค์กร ธุรกิจ การตลาด และการเชื่อมโยงเครือข่าย
3. ส่งเสริม สนับสนุน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการองค์กร และการดำเนินธุรกิจให้กับสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกร
4. เสนอแนะนโยบายและแผนพัฒนาการสหกรณ์
5. ส่งเสริมและพัฒนาสินค้าสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรให้ได้คุณภาพมาตรฐาน
6. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ

ยุทธศาสตร์ของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1. เสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ แก่บุคลากรสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และประชาชนทั่วไป
2. ส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ให้มีศักยภาพเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมในระดับชุมชนและท้องถิ่น
3. ส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกและสหกรณ์ และสนับสนุนการสร้างเครือข่ายพันธมิตรทางเศรษฐกิจ
4. สร้างคุณค่าสหกรณ์ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและธรรมาภิบาลในสหกรณ์

ในปี พ.ศ. 2557 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีจำนวนสหกรณ์ที่ดำเนินงานอยู่ทั้งสิ้น 90 แห่ง จำนวนสมาชิกรวมกัน จำนวน 134,025 คน มีปริมาณธุรกิจทั้งสิ้น จำนวน 12,000,749.87 ล้านบาท

ตารางที่ 2.1 จำนวนสหกรณ์และจำนวนสมาชิกสหกรณ์ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์ (แห่ง)	จำนวนสมาชิกสหกรณ์ (คน)
1. สหกรณ์การเกษตร	41	39,625
2. สหกรณ์ประมง	2	270
3. สหกรณ์นิคม	1	426
4. สหกรณ์ออมทรัพย์	13	11,349
5. สหกรณ์ร้านค้า	2	1,295
6. สหกรณ์บริการ	13	15,912
7. สหกรณ์เครดิตยูเนียน	18	65,160
รวม	90	134,025

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 2.2 สถานะสหกรณ์ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์ (แห่ง)			จำนวนสหกรณ์ทั้งหมด (แห่ง)
	ดำเนินงาน/ธุรกิจ (แห่ง)	หยุดดำเนินงาน/ธุรกิจ (แห่ง)	เลิก/ชำระบัญชี (แห่ง)	
1. สหกรณ์การเกษตร	33	1	7	34
2. สหกรณ์ประมง	1		1	1
3. สหกรณ์นิคม	1			1
4. สหกรณ์ออมทรัพย์	13			13
5. สหกรณ์ร้านค้า	1		1	1

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ประเภทสหกรณ์	จำนวนสหกรณ์ (แห่ง)			จำนวนสหกรณ์ ทั้งหมด (แห่ง)
	ดำเนินงาน/ธุรกิจ (แห่ง)	หยุดดำเนินงาน/ ธุรกิจ (แห่ง)	เลิก/ชำระบัญชี (แห่ง)	
6. สหกรณ์บริการ	10		3	10
7. สหกรณ์เครดิตยูเนียน	18			18
รวม	77	1	12	78

ที่มา : รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557 สำนักงานสหกรณ์จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 มีสหกรณ์จดทะเบียนจัดตั้งใหม่ จำนวน 2 แห่ง

1. สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงห้วยยาง จำกัด ประเภท บริการ สมาชิก 50 ราย
2. สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงชุมชนเขาพิทักษ์ จำกัด ประเภท บริการ สมาชิก 40 ราย

ที่มา : กลุ่มจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3. บริบทเกี่ยวกับสหกรณ์ประเภทสหกรณ์นิคม สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสหกรณ์ประเภทสหกรณ์นิคม

ประพันธ์ เสวตนันท์ (2538 : 74) สหกรณ์นิคม หมายถึง สหกรณ์การเกษตรที่จัดตั้งขึ้นในนิคม เนื่องจากสหกรณ์นิคมมีการบริหารงานที่แตกต่างไปจากสหกรณ์การเกษตร คือมีวัตถุประสงค์เน้นหนักไปในเรื่องการจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรที่ต้องการมีที่ดินไว้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรวมถึงการจัดบริการต่างๆที่จำเป็นให้ด้วย นับหนึ่งเป็นการการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นภายหลังที่กรมประชาสงเคราะห์ได้จัดคนเข้าไปอยู่ในนิคมแล้ว กรมส่งเสริมสหกรณ์เข้ามาสานงานต่อจากกรมประชาสงเคราะห์โดยทำการรวบรวมสมาชิกเกษตรกรจัดตั้งขึ้นเป็นสหกรณ์นิคม เพราะฉะนั้นเกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินในพื้นที่ที่จัดตั้งสหกรณ์นิคมนั้นจะเป็นสมาชิกสหกรณ์นิคมโดยปริยาย

ที่ดินเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปัจจุบันมีเกษตรกรจำนวนมากที่ประสบปัญหาขาดแคลนที่ดินทำกินหรือมีที่ดินน้อยไม่เพียงพอกับการเพาะปลูกต้องเช่าที่ดินจากนายทุน โดยยินยอมเสียค่าเช่าที่ดินในราคาสูง เมื่อมีรายได้จากการ

จำหน่ายผลิตผลมีน้อยไม่เพียงพอในแก่การครองชีพ ทำให้เกษตรกรมีหนี้สินรุงรัง และมีฐานะยากจน ยากที่จะทำให้ตนเองและครอบครัวมีฐานะที่มั่นคงได้ ดังนั้นจึงมีเกษตรกรจำนวนหนึ่งใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยบุกเบิกเข้าไปทำกินในที่ดินสาธารณะประโยชน์และในป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งนอกจากจะเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายบ้านเมืองแล้ว ยังเป็นการทำลายป่าไม้และต้นน้ำลำธารอีกด้วย ผลที่เกิดขึ้นต่อสังคม คือ ธรรมชาติสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ ทำให้เกิดปัญหาฝนแล้ง เกิดอุทกภัย ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนและประเทศเป็นส่วนร่วม

ประวัติสหกรณ์นิคม

สหกรณ์นิคม คือ สหกรณ์การเกษตรในรูปแบบหนึ่งที่มีการดำเนินการจัดสรรที่ดินทำกินให้ราษฎร การจัดสร้างปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้ที่อยู่อาศัยควบคู่ไปกับการดำเนินการจัดหาสินเชื่อ ปัจจัยการผลิตและสิ่งของที่จำเป็น การแปรรูปการเกษตร การส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งการให้บริการสาธารณูปโภคแก่สมาชิก

ความเป็นมา ได้เริ่มดำเนินงานเป็นแห่งแรกที่อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี เมื่อปี พ.ศ.2478 โดยดำเนินการจัดซื้อที่ดินราชพัสดุ จากกระทรวงการคลัง เนื้อที่ 4,109 ไร่เศษ มาจัดสรรให้สมาชิก 69 ครอบครัวในรูปแบบของสหกรณ์การเช่าซื้อที่ดิน ต่อมาในปี พ.ศ.2481 ได้จัดตั้งนิคมสหกรณ์ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เนื้อที่ 7,913 ไร่ และได้จัดสหกรณ์การเช่าที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมสภาพแล้วที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อปี พ.ศ. 2518

วัตถุประสงค์ของสหกรณ์นิคม

1. เพื่อการจัดนิคม คือ การจัดหาที่ดินมาจัดสรรให้แก่ราษฎรประกอบอาชีพทางการเกษตร ตลอดจนจัดบริการด้านสาธารณูปโภคแก่สมาชิก

2. เพื่อการจัดสหกรณ์ คือ การรวบรวมราษฎรที่ได้รับจัดสรรที่ดินจัดตั้งเป็นสหกรณ์

รูปแบบของสหกรณ์นิคม

รูปแบบของสหกรณ์นิคม แบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

1) สหกรณ์นิคม โดยอาศัยพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.2511 โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ ขอรับที่ดินรกร้างว่างเปล่าที่คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ จำแนกเป็นที่จัดสรรเพื่อการเกษตร นำมาจัดสรรให้ราษฎรเช่าครอบครองทำประโยชน์ และส่งเสริมให้จัดตั้งขึ้นเป็นสหกรณ์ ซึ่งเมื่อสมาชิกได้ปฏิบัติตามข้อบังคับของสหกรณ์แล้วก็จะได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ได้รับจัดสรรนั้นในที่สุด

2) สหกรณ์การเช่าซื้อที่ดิน โดยอาศัยประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 และนโยบายของรัฐบาลในเรื่องการจัดหาที่ดินให้ราษฎร กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงจัดซื้อที่ดินขององค์การหรือเอกชน นำมาปรับปรุงจัดสรรให้รวบรวมกันจัดตั้งขึ้นเป็นสหกรณ์ ซึ่งเมื่อสมาชิกได้ส่งชำระเงินค่า

เช่าซื้อที่ดิน และปฏิบัติการอื่นครบถ้วนตามข้อบังคับของสหกรณ์แล้วก็จะได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ได้รับจัดสรรนั้นในที่สุด

3) สหกรณ์การเช่าที่ดิน กรมส่งเสริมสหกรณ์ จะนำที่ดินป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมแล้วมาจัดสรรให้ราษฎร และจัดตั้งขึ้นเป็นสหกรณ์ สมาชิกจะมีสิทธิเข้าครอบครองทำกินในที่ดินที่ได้รับจัดสรรนั้นโดยเสียค่าเช่าในอัตราต่ำ และที่ดินจะตกทอดทางมรดกไปยังลูกหลานได้ตลอดไป แต่ห้ามมิให้อโอนกรรมสิทธิ์

สหกรณ์นิคมทั้ง 3 รูปนี้ คงมีเพียง 2 รูปแบบแรกที่สมาชิกจะได้ที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง ส่วนในรูปของสหกรณ์การเช่าที่ดินนั้น สมาชิกจะได้เพียงสิทธิในการเช่าและสิทธิที่ตกทอดทางมรดกตลอดไปเท่านั้น

3.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด

สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จัดทะเบียนเมื่อวันที่ 1 เดือน เมษายน พ.ศ.2518 ทะเบียนเลขที่ กสน. 21/2518 ที่ตั้งสำนักงาน เลขที่ 99/1 ถนนเพชรเกษม หมู่ที่ 1 ตำบลทองมงคล อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปีทางบัญชี : วันที่ 31 เดือน ธันวาคม ของทุกปี เขตท้องที่ดำเนินงาน อำเภอบางสะพาน และ อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

สหกรณ์นี้มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการจัดให้ได้มาซึ่งที่ดิน ทำกินและส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยวิธีช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักสหกรณ์ รวมทั้งในข้อต่อไปนี้

1) ครอบครองและจัดสรรที่ดินให้แก่สมาชิกใช้เป็นที่อยู่อาศัย ประกอบอาชีพเป็นของตนเองและสร้างสรรค์หมู่บ้าน การคมนาคม สิ่งสาธารณะต่างๆตลอดจนปรับปรุงบำรุงที่ดินเพื่อความสะดวกและเหมาะสม

2) จัดให้สมาชิกครอบครองทำกินในที่ดินที่จัดสรรและส่งเสริมอาชีพทางเกษตรกรรม ให้เป็นผลดีในด้านวิธีการ ปริมาณ และคุณภาพ

3) ส่งเสริมและเผยแพร่อาชีพการเกษตร หัตถศึกษา อุตสาหกรรมในครัวเรือน หรือการประกอบอาชีพอื่น ในหมู่สมาชิกและครอบครัวสมาชิก รวมทั้งการส่งเสริมความรู้ในการผลิตทางอุตสาหกรรม เพื่อให้สมาชิกมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง

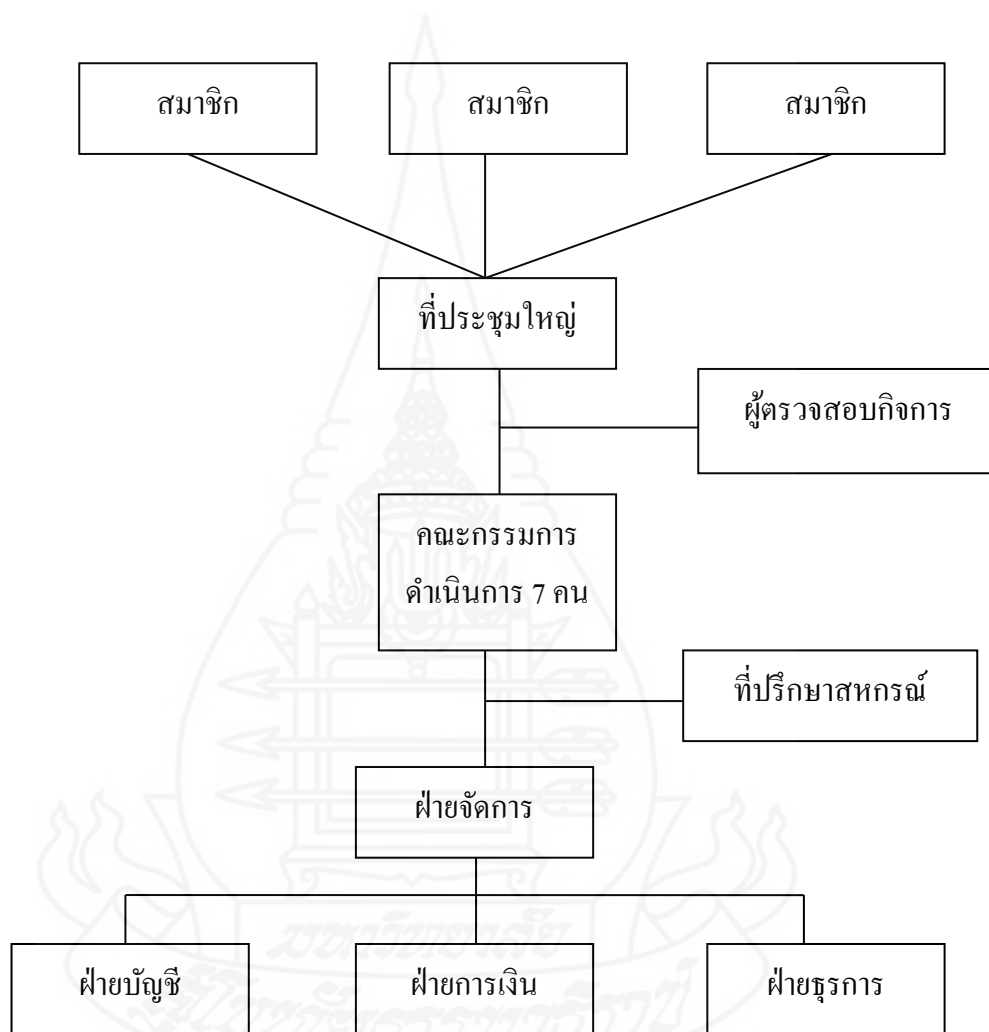
4) ติดตั้งเครื่องสูบน้ำ หรือปิดกั้นน้ำบน เหมืองฝาย ตลอดจนจัดระบบการส่งน้ำ ระบายน้ำ เพื่อประโยชน์แก่การเกษตรและอยู่อาศัย

5) ให้เงินกู้หรือสินเชื่อกับสมาชิกเพื่อประกอบอาชีพ หรือค่าใช้จ่ายที่จำเป็น

- 6) จัดให้มีเครื่องทุนแรง หรืออุปกรณ์การผลิต และการแปรรูปตลอดจนสถานที่เก็บผลิตผล ผลิตภัณฑ์ และพาหนะขนส่งไว้เพื่อบริการตามความจำเป็น
- 7) จัดหาวัสดุการเกษตร รวมทั้งเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นมาจำหน่ายแก่สมาชิก
- 8) รวบรวมผลิตผลทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์ของสมาชิกหรือสหกรณ์อื่น หรือบุคคลอื่นมาจำหน่าย หรือแปรรูปออกจำหน่าย
- 9) จัดให้มีโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อแปรรูปผลิตผล หรือเพื่อผลิตสินค้าที่มีคุณภาพตามความต้องการของตลาดโดยซื้อหรือรวบรวมผลิตผลจากสมาชิกก่อนผู้อื่น
- 10) จัดหาทุนเพื่อกิจการตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์
- 11) รับฝากเงินจากสมาชิก หรือสหกรณ์อื่น
- 12) ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน
- 13) ซื้อหุ้นของธนาคารซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์
- 14) ซื้อหุ้นของชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น
- 15) ซื้อหุ้นของสถาบันที่ประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสะดวกหรือส่งเสริมความเจริญแก่กิจการของสหกรณ์
- 16) ออกตั๋วสัญญาใช้เงินและตราสารการเงิน
- 17) ฝากหรือลงทุนอย่างอื่นตามกฎหมายและตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด
- 18) ให้สวัสดิการสงเคราะห์ตามสมควรแก่สมาชิกและครอบครัว
- 19) ส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มสมาชิก กลุ่มสตรีสหกรณ์ กลุ่มเยาวชนสหกรณ์ กลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มรวมกันผลิต กลุ่มรวมกันซื้อ กลุ่มรวมกันขาย และกลุ่มออมทรัพย์ ฯลฯ
- 20) ส่งเสริมการพัฒนาบุคคลทั้งการศึกษา การพละนันทนาการ และทางจิตใจ ให้เป็นครอบครัวที่สุขสมบูรณ์และรวมกันเป็นสังคมที่มีสันติสุข
- 21) ร่วมมือกับทางราชการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมชนสหกรณ์และสหกรณ์อื่น เพื่อส่งเสริมและปรับปรุงการของสหกรณ์
- 22) การกระทำต่างๆ ตามที่อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวข้างต้น รวมถึง ซื้อ ถิ่นกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สินครอบครอง กู้ยืม เช่าหรือให้เช่า เช่าซื้อหรือให้เช่าซื้อ โอน หรือรับโอนสิทธิการเช่าหรือสิทธิการเช่าซื้อ ขาย หรือจำหน่าย จำนองหรือรับ จำนอง จำนำหรือรับจำนำ ด้วยวิธีอื่นใด ซึ่งทรัพย์สินแก่สมาชิกหรือของสมาชิก
- 23) ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิก

24) ขอหรือรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากทางราชการ หน่วยงานของต่างประเทศ หรือบุคคลอื่นใด

25) ดำเนินกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตาม วัตถุประสงค์ของสหกรณ์

ภาพที่ 2.1 แผนผังโครงสร้างสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด

ตารางที่ 2.3 ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด
ระหว่างปีบัญชี พ.ศ. 2551 – 2557

ปีบัญชี	สินทรัพย์	หนี้สิน	ทุนของสหกรณ์	ทุนเรือนหุ้น	กำไร(ขาดทุน)สุทธิ
2551	1,373,912.62	7,891,352.99	(16,517,440.73)	2,053,690.00	(571,401.24)
2552	1,649,357.60	8,353,012.24	(6,703,663.64)	2,053,690.00	(218,823.27)
2553	1,092,241.46	8,681,359.28	(7,589,117.82)	2,053,690.00	(900,254.18)
2554	1,160,837.03	9,351,314.95	(8,190,477.92)	2,053,690.00	(598,560.10)
2555	1,063,965.72	9,794,120.18	(8,730,154.46)	2,053,690.00	(591,276.54)
2556	841,587.91	10,177,202.67	(9,335,614.76)	2,053,690.00	(590,460.30)
2557	654,717.99	9,969,770.32	(9,315,052.33)	2,053,690.00	5,562.43

ที่มา : รายงานประจำปี สำหรับปีบัญชี พ.ศ. 2551-2557 สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด

ตารางที่ 2.4 ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด ระหว่างปีบัญชี พ.ศ. 2551 – 2557

ปีบัญชี	ปริมาณธุรกิจ				รวมปริมาณธุรกิจ
	ธุรกิจสินเชื่อ		ธุรกิจจัดหาสินค้า	ธุรกิจให้บริการ	
	รับฝากเงิน	ให้กู้ยืม	มาจำหน่าย	อื่นๆ	
2551	542,102.56	1,265,131.00	21,519,143.64	334,933.46	23,661,310.66
2552	623,003.88	1,254,631.00	14,993,936.61	389,490.22	17,261,061.71
2553	610,754.87	1,254,631.00	15,135,553.87	377,913.41	17,378,853.15
2554	164,976.00	461,566.85	13,770,456.26	419,581.00	14,816,580.11
2555	702,616.77	350,496.70	10,382,626.82	368,606.00	11,804,346.29
2556	711,683.64	113,544.50	6,475,566.11	356,461.67	7,657,255.92
2557	644,413.08	166,099.00	8,752,412.08	407,245.38	9,970,169.54

ที่มา : รายงานประจำปี สำหรับปีบัญชี พ.ศ.2551-2557 สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด

4. แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม

4.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 183) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องกับทางด้านจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group situation) ซึ่งผลการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้ (Contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกที่ร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2534 : 67-69) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆอันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชน การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการของทางราชการ เป็นเรื่องที่สำคัญเพราะประชาชนคือ ผู้รับผลประโยชน์ การให้ประชาชนเข้ารับผิดชอบในกิจกรรมแทนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เข้าร่วมปฏิบัติงานตามโครงการต่างๆ ทำให้เกิดความพึงพอใจของประชาชน ลดความขัดแย้งที่จะมีต่อโครงการพัฒนาต่างๆ

วันรักษ์ มิ่งมณีนาถ (2537 : 24-25) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทุกขั้นตอนของโครงการหรืองานต่างๆ โดยเฉพาะสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมจะเป็นเครื่องประกันได้ว่า สิ่งที่มีส่วนได้เสียต้องการมากที่สุดนั้นพึงได้รับการตอบสนองและทำให้เพิ่มมากขึ้น สิ่งที่ทำไปนั้นจะต้องตรงกับความต้องการของผู้เข้าร่วม ผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอกันและผู้มีส่วนร่วมจะต้องมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการ หรืองานนั้นด้วยจึงจะทำให้โครงการหรืองานนั้นสำเร็จไปด้วยดี

ยุพาพร รูปงาม (อ้างใน เสน่ห์ สมาพันธ์ 2554 : 24) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม (Participation) คือ เป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องของการต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลงและความเห็นพ้องต้องกัน จะต้องมีการเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อปฏิบัติเหตุผลเบื้องต้นของการที่มีคนมารวมกันได้ ควรจะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมด ที่ทำโดยกลุ่มหรือในนามกลุ่มนั้น กระทำผ่านองค์กร (Organization) ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงได้

วิศรุต บำรุงศรี (2550 : 14) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง ความร่วมมือร่วมใจของคน หรือ กลุ่มคนในด้านต่างๆที่จะมีผลกระทบมาถึงตนเองทั้งทางด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจแก้ปัญหา การร่วมมือในกิจกรรม เพื่อนำมาสู่การบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

สุเมธ วัฒนา (2553 :23) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนการมีโอกาสแสดงความคิดเห็น มีโอกาสเสนอแนะ มีโอกาสรับรู้หรือมีโอกาสลงมือปฏิบัติ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างในการวางแผน การดำเนินงาน การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การรับพิชชอบ และการรับประโยชน์เกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ภาคการเกษตร

เสนห์ สภาพันธ์ (2554 : 25) ได้สรุปความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มคนได้เข้าไปร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอนในกิจกรรมต่างๆ โดยความสมัครใจ ทั้งกิจกรรมที่องค์กรภายนอกจัดและกิจกรรมที่จัดโดยชาวบ้านเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนการแก้ปัญหาของตนและชุมชน

United Nations (อ้างใน วิสสุต บำรุงศรี 2550 : 14) ได้สรุปถึงความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและของสังคมที่มีอาณาเขตกว้างกว่า ได้เข้ามาช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมการพัฒนา รวมถึงการได้รับประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค

White (อ้างใน วิสสุต บำรุงศรี 2550 : 14) สรุปคำจำกัดความของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ มิติที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรทำอะไร และอย่างไร มิติที่สอง การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา การลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ และ มิติที่สาม การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์จากการดำเนินงาน

จากการศึกษาความหมายของการมีส่วนร่วม ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มคนได้รวมตัวกันและเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆตามความเหมาะสม และเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็น โอกาสเสนอแนะ โอกาสรับรู้ และโอกาสในการลงมือปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ในการวางแผน การดำเนินงาน การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และร่วมรับพิชชอบในผลที่เกิดขึ้นด้วย

4.2 ความสำคัญการมีส่วนร่วม

ณรงค์ ฒ เชียงใหม่ (2545:1-7) ที่ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public participation) มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเริ่มตั้งแต่ การรับรู้ รับทราบนโยบาย และแผนงาน รับทราบปัญหาของตนเอง ร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเอง ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ โดยหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยทั่วไป ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน หรือ 4 ร่วมได้แก่

4.2.1 ร่วมรับรู้ ได้แก่ รับรู้ รับทราบปัญหาของตนเองนโยบายและแผนงาน ฯลฯ เป็นขั้นตอนการมีส่วนร่วมตั้งแต่แรกเริ่ม ประชาชนและชุมชนมีสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามรัฐธรรมนูญ (people and community right to know) การรับรู้ รับทราบเป็นการระบวนการหรือขึ้น

ตอนที่สำคัญต่อการเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนได้รับจำเป็นต้องชี้แจงโดยละเอียดทั้งข้อดีและข้อเสียของโครงการนโยบายหรือแผนงานนั้น

4.2.2 ร่วมคิด ได้แก่ ร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันตัดสินใจ (decision-making) เป็นการมีส่วนร่วมในการแสดงออกด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดระบบการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหาแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน

1) การมีส่วนร่วมขั้นต้น (initial decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริง วิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

2) การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (ongoing decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปฏิบัติการ (operation decision) เป็นการสรรหามูลค่าการเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่อาสาสมัคร ผู้ประสานงานหรือกลุ่มที่รวมกันตามประเพณี

4.2.3 ร่วมทำ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงาน และเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจการ และผลงานที่ปรากฏคือ

1) การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (resource contribution) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสละแรงกาย การสละเงิน ร่วมลงทุน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะช่วยให้ด้วยความเต็มใจ

2) การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ (programmer enlistment activities) หากเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติงานในโครงการ การมีส่วนร่วมจะต่างไปจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับนั้น ผลประโยชน์ (benefits) จะไม่ใช่สิ่งสำคัญ แต่ถ้าเป็นการร่วมด้วยความเต็มใจจะมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังจากเกิดการมีส่วนร่วม

3) การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ (monitoring and evaluation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญ เพราะหากการติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ดำเนินการโดยบุคคลภายนอกประชาชนย่อมไม่ทราบถึงผลงานของตนว่าดีหรือมีประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาจจะประสบความสำเร็จได้ยาก

4.2.4 ร่วมรับผลประโยชน์ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (benefits) ในโครงการ หรือกิจกรรมแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านวัตถุ (material benefits) ได้แก่ การมีส่วนร่วมการเพิ่มผลผลิต รายได้ ทรัพย์สิน เป็นต้น

2) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (social benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่นการเพิ่มคุณภาพชีวิตประชาชนมีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งกาย สังคม จิตใจ และจิตวิญญาณ การเกิดระบบน้ำประปา ระบบบำบัดน้ำเสีย ชุมชนมีอำนาจต่อรองมากขึ้น

3) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (personal benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง (self-esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (political power) ความภูมิใจของผลประโยชน์ (sense of efficacy) เป็นต้น

ดิเรก ฤกษ์ห่วย (อ้างใน เสน่ห์ สภาพันธ์ 2551:25) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปได้ว่าเป็นการช่วยให้ประชาชนหลุดพ้นจากการเอารัดเอาเปรียบช่วยให้รายได้และการกระจายรายได้ดีขึ้น ช่วยกระจายผลประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่อย่างยุติธรรมช่วยเพิ่มพลังกลุ่มให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและส่งผลโดยส่วนรวมแก่การพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และการเมืองของประเทศ

สมยศ หุ่นหัว (อ้างใน เสน่ห์ สภาพันธ์ 2551:25) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ซึ่งสรุปได้ว่าเป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนพึ่งตนเองโดยช่วยให้มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของเขาจะทำให้ทันคน และมีอำนาจต่อรองมากขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งจะช่วยพัฒนาประชาธิปไตยโดยสร้างสังคม การเมืองและเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด

สรุป ความสำคัญของการมีส่วนร่วม เป็นการเสริมสร้าง ช่วยให้ประชาชนได้พึ่งพาตนเองโดยช่วยให้มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างความสามัคคีในกลุ่มหรือองค์กร รวมทั้งป้องกันการเอารัดเอาเปรียบและมีอำนาจต่อรองทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง

4.3 รูปแบบของการมีส่วนร่วม

ยศวีร์ คงสวัสดิ์ (อ้างใน สุเมธ วัฒนา 2553 : 25) กล่าวว่าขั้นตอนในการมีส่วนร่วม มี 4 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทุกขั้นตอนมีความสัมพันธ์โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมที่ขั้นตอนการตัดสินใจเป็นประการสำคัญ ซึ่งในแนวทางการมีส่วนร่วมนั้น มุ่งให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้รับผิดชอบในทุกๆเรื่อง ไม่ใช่กำหนดคิใหม่ให้ประชาชนปฏิบัติ

ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่จะคิด ซึ่งแนวความคิดนี้มีกรอบพื้นฐาน และวิเคราะห์การมีส่วนร่วม ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การริเริ่มการตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริการและการประสานขอความร่วมมือ

3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคมหรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการควบคุม ตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วม

สมเกียรติ เปล่งแสง (อ้างใน สุเมธ วัฒนา 2553 : 25) ได้จัดลำดับขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ 10 ลักษณะ ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมประชุม
- 2) การมีส่วนร่วมออกเงิน
- 3) การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
- 4) การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
- 5) การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์
- 6) การมีส่วนร่วมเป็นผู้รับผิดชอบ
- 7) การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค
- 8) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
- 9) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน
- 10) การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์

4.5 ระดับของการมีส่วนร่วม

ธีระพงษ์ แก้วหาญ (2543 : 154) การแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมสามารถแยกได้ตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมตามแนวคิดสมาคมสาธารณสุขของอเมริกา ได้กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วมนั้น ไม่ได้มีความแปรเปลี่ยนประสพผลสำเร็จเฉพาะชนิด (Kinds) และปริมาณของกิจกรรมที่กระทำเท่านั้น แต่ยังมีความแปรเปลี่ยนในระดับความเข้ม (Degree) ในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการริเริ่มและวางแผนกิจกรรม ดังนั้นพิสัยของความมีส่วนร่วม อาจจะมีตั้งแต่ระดับการยอมรับบริการที่จัดไว้ให้แล้วจนไปถึงการรวมกลุ่มเพื่อตัดสินใจและริเริ่มโครงการพัฒนา

เอง ซึ่งระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม หรือระดับการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของสมาคม
 สาธารณสุขของอเมริกันนั้น อาจจำแนกได้ 3 ระดับ คือ

1) ระดับการตัดสินใจ (Decision making) ในระดับนี้ประชาชนจะเข้ามามีส่วน
 ร่วมในการวางแผน และจัดการกับกิจกรรมการพัฒนาด้วยตัวของเขาเอง (Level of responsibility by
 themselves)

2) ระดับการร่วมมือ (Cooperation) ในระดับนี้ประชาชนจะให้ความร่วมมือต่อ
 แผนงานที่ริเริ่ม โดยหน่วยงานภายนอก ซึ่งอาจต้องการความเสียสละจากประชาชนในด้าน เวลา
 ทรัพย์สิน และแรงงาน เพื่อช่วยให้โครงการประสบผลสำเร็จ การมีส่วนร่วมในระดับนี้ถือว่าเป็น
 การมีส่วนร่วมในระดับที่ยอมรับได้ (Acceptable level of participation)

3) ระดับการใช้ประโยชน์ (Utilization) ในระดับนี้ประชาชนจะยอมรับและใช้
 ประโยชน์จากบริการที่ได้วางโครงการไว้เป็นการมีส่วนร่วมในระดับการยอมรับบริการเท่านั้น

4.6 องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

พัชรี ลิโรต (อ้างถึงใน สุขเมธ วัฒนา 2553:30) โดยองค์ประกอบสำคัญของการ
 มีส่วนร่วมของประชาชน คือ

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง มีการเรียนรู้
 ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายรัฐ องค์กรเอกชนและประชาชนทั่วไป โดยเน้นการสื่อสารสองทาง
 ทั้งช่องทางที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ไม่ใช่การทำครั้งเดียวจบและควรเกิดขึ้นตลอด
 โครงการ

2) เป้าหมายของการมีส่วนร่วมไม่ใช่เพียงการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นตาม
 กฎหมายหรือการทำให้ไม่มีความขัดแย้ง หากแต่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนควรมุ่งให้
 ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางและเป็นวิธีการเพื่อทำให้การตัดสินใจของรัฐดีขึ้นและเป็น
 ที่ยอมรับของประชาชน

4.7 เงื่อนไขการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (อ้างในสาวิตรี ช่างสาร 2546 : 27) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขของ
 การมีส่วนร่วมของประชาชนมีอย่างน้อย 3 ประการ คือ

- 1) ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม
- 2) ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม
- 3) ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม

นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขย่อยอื่นๆ อีก ดังนี้

- ประชาชนต้องมีเวลา
- ประชาชนต้องไม่เสียค่าใช้จ่ายเกินกว่าที่คาดว่าจะได้รับผลคืนกลับมา
- ประชาชนต้องมีความสนใจ
- ประชาชนต้องสามารถสื่อสารด้วยความเข้าใจต่อกันทั้งสองฝ่าย
- ประชาชนต้องไม่รู้สึกรู้ส่าว่าเป็นผลกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือ

สถานภาพ ทางสังคม

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (อ้างในสาวิตรี ช่างสาร 2546 : 27) ได้กล่าวถึงเงื่อนไขของการมีส่วนร่วม สรุปได้ดังนี้

- 1) จะต้องมีเสรีภาพหรือมีทางเลือกที่จะเข้าร่วม
- 2) จะต้องมีความสามารถหรือมีพลังที่จะเข้ามามีส่วนร่วม
- 3) จะต้องรวมตัวหรือรวมกลุ่มกันอย่างมีระบบ
- 4) จะต้องเต็มใจหรือไม่ถูกบังคับที่จะเข้ามามีส่วนร่วม

สรุป เงื่อนไขของการมีส่วนร่วม คือ ผู้ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมนั้นจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจและเต็มใจ มีความพร้อมในเรื่องของเวลา ความสามารถ มีความอิสระและเสรีภาพ รวมทั้งทักษะด้านการสื่อสารและไม่มีผลกระทบใดๆต่อตนเองและสังคมรอบข้าง

4.8 ปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (อ้างในสาวิตรี ช่างสาร 2546 : 28) ได้สรุปปัญหาเกี่ยวกับตัวชาวชนบท ตัวเจ้าหน้าที่ และระบบราชการ ที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ดังนี้

1) ในอดีตสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความมั่นคง จึงไม่มีความจำเป็นในการเสริมสร้างการทำงานร่วมกัน ต่างคนต่างทำก็เพียงพอแก่การยังชีพ ชาวชนบทจึงขาดนิสัยการทำงานร่วมกันอย่างจริงจังและถาวร จะมีแต่การทำงานร่วมกันเป็นครั้งคราวเท่านั้น

2) ชาวชนบทที่มีทัศนคติในแนวทางลัทธิปฏิบัตินิยม ซึ่งจะยอมรับความคิดริเริ่มหรือของแปลกใหม่ก็ต่อเมื่อเห็นว่าจะได้ประโยชน์โดยตรงในระยะสั้น

3) ชาวชนบทไม่ขอแสดงตัวเป็นศัตรูกันซึ่งหน้า รวมทั้งไม่ชอบโต้เถียงกันกับบุคคล ภายนอก เขาจึงรับทุกอย่างโดยไม่คัดค้าน แต่ในใจอาจจะไม่เห็นด้วย เมื่อถึงเวลาดำเนินการเราจะไม่เข้าไปมีส่วนร่วมหรือเข้าไปตอนแรกแล้วขาดหายไป

4) นโยบายในระบบราชการมักมาจากเบื้องบน จึงเป็นการยากลำบากที่ผู้ปฏิบัติงานในชนบท จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจดำเนินการเอง เมื่อระบบบริหารงานถูกสั่งการมาจากเบื้องต้น การประสานงานของเจ้าหน้าที่ระดับ

สนามของแต่ละกรม จึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก แนวทางการมีส่วนร่วมของชาวชนบทที่เจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายเข้าใจจึงแตกต่างกัน และการดำเนินงานก็แตกต่างกันตามไปด้วย

5) เจ้าหน้าที่ราชการมีแนวโน้มชอบทำงานในสำนักงาน โดยเฉพาะงานในด้านเอกสารจะเสนอผู้บังคับบัญชามากกว่างานสนามอันเนื่องมาจากที่ราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ตอบสนองเบื้องบน ซึ่งจะมีผลต่อระบบการให้ความคิดความชอบ การละเลยงานในภาคสนาม ดังกล่าวส่งผลให้ขาดความเข้าใจชนบทและข้อมูลของชุมชนอย่างแท้จริง และไม่สามารถกระตุ้นชุมชนให้มีส่วนร่วมได้ในที่สุด

6) เจ้าหน้าที่บางคน บางหน่วยงานยังมีความคิดไม่ต้องการให้ชาวชนบทร่วมมือกัน และรวมตัวกันอย่างจริงจัง เพราะมีความเชื่อว่าจะทำให้ปกครองชาวบ้านได้ยากขึ้น ซึ่งเป็นการแสดงถึงทัศนคติที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

สรุป ปัจจัยที่เป็นปัญหา อุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม คือ นโยบาย สังกศ ทัศนคติ อุปนิสัยในการทำงาน ความคิดและผลประโยชน์ที่ได้รับ

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมที่จะนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

สุเมธ วัฒนา (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมอ่าวลึก จำกัด จังหวัดกระบี่ ผลการศึกษาพบว่า 1) สมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ในด้านต่างๆ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสหกรณ์อยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสหกรณ์อยู่ในระดับน้อย และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด 2) เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และ 3) ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของสมาชิก พบว่า มีระดับของปัญหาโดยเฉลี่ยภาพรวม อยู่ในระดับที่มีความสำคัญน้อยที่สุด โดยพบว่า ปัญหาไม่มีเวลาเข้าร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์มีความสำคัญกว่าปัญหาอื่นๆ

มนต์ปริยา ระวังศรี (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว ส่วนใหญ่เป็น

เพศชาย อายุระหว่าง 31 – 40 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา รายได้ 5,001-8,000 บาท ระยะเวลาเป็นสมาชิก 6 – 10 ปี การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ รับรู้จากเจ้าหน้าที่สหกรณ์มากที่สุด และความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์จากแหล่งต่างๆ รับรู้เป็นบางครั้ง 2) ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ อยู่ในระดับปานกลาง 3) การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ พบว่าแตกต่างกันเมื่อรายได้ ระดับการศึกษา และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ จำแนกตามเพศ อายุ และระยะเวลาการเป็นสมาชิกที่ต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการดำเนินธุรกิจ ได้แก่ การเดินทางไม่สะดวก การให้บริการของคณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ และสินค้าหรือบริการของสหกรณ์ไม่ตรงกับความต้องการ สหกรณ์มีธุรกิจให้บริการแก่สมาชิกไม่ครบถ้วนตามความต้องการของสมาชิก การมีส่วนร่วมไม่เกิดประโยชน์โดยตรงกับสมาชิก และสมาชิกไม่มีเวลาเข้าร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

เสน่ห์ สภาพันธ์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์นิคมบาเจาะ จำกัด จังหวัดนราธิวาส ผลการศึกษาพบว่า 1) สมาชิกสหกรณ์นิคมบาเจาะ จำกัด จังหวัดนราธิวาส ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 41 – 50 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นสมาชิก 4 – 8 ปี การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ รับรู้จากเจ้าหน้าที่สหกรณ์มากที่สุด การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการควบคุมตรวจสอบ 2) ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.21) ระดับการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสมาชิก อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงานและการควบคุมตรวจสอบ อยู่ในระดับน้อย การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ พบว่า อายุ รายได้ ระดับการศึกษา และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ ที่แตกต่างกับระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วน เพศ ระยะเวลาการเป็นสมาชิกและตำแหน่ง ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการดำเนินธุรกิจโดยรวมระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.8) ได้แก่ ขาดสิ่งจูงใจในการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์ (ค่าเฉลี่ย 2.94) รองลงมาไม่มีเวลาเข้าร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ และสหกรณ์มีธุรกิจบริการไม่ครบถ้วนตามความต้องการของสมาชิก (ค่าเฉลี่ย 2.90) ไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสหกรณ์ (ค่าเฉลี่ย 2.88) เห็นว่าการมีส่วนร่วมไม่เกิดประโยชน์โดยตรงกับสมาชิก (ค่าเฉลี่ย 2.83) สินค้าหรือ

บริการของสหกรณ์ไม่ตรงกับความต้องการ (ค่าเฉลี่ย 2.79) การให้บริการของเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 2.73) การเดินทางไม่สะดวก (ค่าเฉลี่ย 2.70) การให้บริการของคณะกรรมการ (ค่าเฉลี่ย 2.65) ตามลำดับ ส่วนข้อเสนอแนะที่สำคัญในการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ได้แก่ ให้สหกรณ์ขายสินค้าให้หลากหลายและราคาถูกลงกว่าท้องตลาดและการรับซื้อผลผลิตของสมาชิกในราคาสูงกว่าท้องตลาดและจ่ายเป็นเงินสด

ทิพวรรณ วณิแสง (2553 : 42) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตรในจังหวัดกระบี่ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์โดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงตามลำดับ พบว่า ด้านผลประโยชน์มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมาก และด้านการปฏิบัติการด้านการตัดสินใจ ด้านการประเมินผล มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลางตามลำดับ การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกสหกรณ์นิคมในจังหวัดกระบี่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ ระดับการศึกษา รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกแตกต่างกัน แต่ อายุ ศาสนา อาชีพ ระยะเวลาในการเป็นสมาชิก มีระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ ไม่แตกต่างกัน

มะสุกรี ยูณี (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มอาชีพในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย-โลก จำกัด จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า 1) สมาชิกกลุ่มอาชีพสังกัดสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย-โลก จำกัด จังหวัดนครราชสีมา มีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ในด้านต่างๆ โดยเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและการประเมินผลอยู่ในระดับต่ำ 2) เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มอาชีพในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย-โลก จำกัด จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามลักษณะบุคคลที่แตกต่างกัน พบว่า สมาชิกกลุ่มอาชีพที่มีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มอาชีพสังกัดสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย-โลก จำกัด จังหวัดนครราชสีมา ที่สำคัญ ได้แก่ สมาชิกไม่มีเวลาเข้าร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ การไม่เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสหกรณ์และสหกรณ์มีธุรกิจให้บริการไม่ครบถ้วนตามความต้องการของสมาชิก

อนันต์ ทับอินทร์ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร กรป.กลาง มะปรางมัน ปัตตานี จำกัด จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตร กรป.กลาง มะปรางมัน ปัตตานี จำกัด จังหวัดปัตตานี มีส่วนร่วม

โดยเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ สมาชิกสหกรณ์การเกษตร กรป. กลาง มะปรางมัน ปัตตานี จำกัด อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยของเพศชายมากกว่าเพศหญิง กลุ่มตัวอย่างที่รายได้และการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจไม่แตกต่างกัน ที่มีจำนวนปีที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ต่างกัน มีส่วนร่วมในผลประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีส่วนร่วมโดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีส่วนร่วมในการประเมินผลและมีส่วนร่วมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วิไล ขัตติมะ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์นิคมนครชุม จำกัด จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 51-60 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นสมาชิกสหกรณ์ 15-20 ปี ตำแหน่งเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์ มีรายได้ในครัวเรือนต่อปี 110,001-140,000 บาท และมีรายจ่ายในครัวเรือนต่อปี 90,001-120,000 บาท 2) ปัจจัยด้านสหกรณ์โดยรวมมีความสำคัญระดับปานกลางที่ทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยความสำคัญสูงสุด ได้แก่ ทำเลที่ตั้งของสหกรณ์เหมาะสม รองลงมา คือความสะดวกในการทำธุรกิจกับสหกรณ์และความมั่นคงของสหกรณ์ตามลำดับ 3) ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์หรือมีผลต่อการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในธุรกิจรับฝากเงิน ได้แก่ รายได้และรายจ่ายในครัวเรือนต่อปี ธุรกิจสินเชื่อ ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้และรายจ่ายในครัวเรือนต่อปี ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ได้แก่ ระดับการศึกษาและรายจ่ายในครัวเรือนต่อปี และ ธุรกิจรวบรวมผลผลิต ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่เป็นสมาชิก รายได้และรายจ่ายในครัวเรือนต่อปี ส่วนปัจจัยด้านสหกรณ์ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในธุรกิจรับฝากเงิน ได้แก่ ความรู้สึกเป็นเจ้าของของสหกรณ์ ความสะดวกในการทำธุรกิจกับสหกรณ์และความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ ธุรกิจสินเชื่อ ได้แก่ ความรู้สึกเป็นเจ้าของของสหกรณ์ ธุรกิจรวบรวมผลผลิต ได้แก่ ความมั่นคงของสหกรณ์ และ 4) ปัญหาส่วนใหญ่ในการมีส่วนร่วมดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ ได้แก่ สมาชิกไม่มีพาหนะในการขนส่งผลผลิตมาจำหน่ายที่สหกรณ์ ซึ่งสหกรณ์ควรให้บริการขนส่งผลผลิตมาจำหน่ายที่สหกรณ์

ธานี พิทักษ์ผล (2536) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของสมาชิกกับผลการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ในภาคเกษตรของไทย จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ในภาคการเกษตรของไทย ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมใหญ่ของสมาชิก การเข้าร่วมประชุมกลุ่มของสมาชิก การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการฝากเงินกับสหกรณ์ การทำธุรกิจสินเชื่อกับสหกรณ์ การทำธุรกิจการซื้อกับสหกรณ์และการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์

กรณิศ เชื้อศิริถาวร (2544 : 83) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอคูคต จัหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกแม่บ้านเกษตรกร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพการสมรส ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกแม่บ้านเกษตรกร ได้แก่ จำนวนแรงงานในครัวเรือน ผลตอบแทนที่ได้รับจากกลุ่ม และรายได้ของครัวเรือน ปัจจัยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกแม่บ้านเกษตรกร ได้แก่ สภาพภายในกลุ่ม ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกลุ่ม การเป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ระยะห่างจากบ้านถึงที่ทำการกลุ่ม ความพึงพอใจในกิจกรรมกลุ่ม ความพึงพอใจต่อคณะกรรมการในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มและการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ชนวน เสือท้วม (2547 : 67) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรสามโคก จำกัด ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการทำธุรกิจของสหกรณ์ ได้แก่ อายุ รายได้สุทธิของครอบครัวต่อปี โอกาสของการมีส่วนร่วม การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ ค่านิยมการรวมกลุ่ม ค่านิยมพึ่งตนเองและค่านิยมการศึกษาหาความรู้และสนใจในข่าวสาร โดยพบว่าสมาชิกที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจสหกรณ์มากกว่ากลุ่มที่มีอายุมากกว่า ส่วนสมาชิกที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาและวางแผนพัฒนาสหกรณ์มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่า และสมาชิกที่มีรายได้สุทธิของครอบครัวต่อปีน้อยจะมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจสหกรณ์มากกว่าสมาชิกสหกรณ์ที่มีรายได้มากกว่า

นุรุต พิงสุข (2547 : 59) ได้ศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรพัฒนา จำกัด จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม ได้แก่ การกู้เงินระยะสั้น การไปร่วมประชุมใหญ่สามัญ การซื้อสินค้าจากกลุ่มนำมาจำหน่าย การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ซึ่งกลุ่มจัดขึ้น การรับบริการเผยแพร่

ความรู้จากเจ้าหน้าที่หรือผู้เกี่ยวข้องที่กลุ่มจัดขึ้น และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มของสมาชิก ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคม การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ และการติดต่อผู้นำท้องถิ่น

เบญจวรรณ สิทธิสุนัน (2549) ได้ศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกองทุนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดตาก ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 46.94 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาภาคบังคับ ระยะเวลาการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเกษตรกรเฉลี่ย 8.79 ปี ค่าขายและเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพหลัก มีรายได้ต่อครอบครัวเฉลี่ย 91,446.43 บาท สมาชิกมีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนในระดับมาก การมีส่วนร่วมการดำเนินงานกองทุนระดับมาก ในการประชุมวางแผนการปฏิบัติ และการติดตามและการประเมินผล โดยมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด ได้แก่ การระดมหุ้น การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในการเสียดสละแรงงาน บริจาคเงินและสิ่งของ ส่วนการมีส่วนร่วมในระดับน้อย คือ การหาตลาดเพื่อกระจายสินค้าของสมาชิก และการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้แก่กลุ่มอื่นๆ

วิเชียร ลิ้นระรุ่ง (2549) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมและทัศนคติของสมาชิกในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรปากเกร็ด จำกัด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรสแล้ว มีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกอยู่ในช่วงระหว่าง 1 – 10 ปี ระยะจากบ้านถึงสหกรณ์ 12 กิโลเมตรขึ้นไป การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ปากเกร็ด จำกัด พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ (คะแนนเฉลี่ย 1.760) มากกว่าการมีส่วนร่วมในธุรกิจของสหกรณ์ (คะแนนเฉลี่ย 1.614) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของสมาชิกกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ พบว่า ทัศนคติของสมาชิกด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ ด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากสหกรณ์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของสมาชิกกับการมีส่วนร่วมในธุรกิจของสหกรณ์ พบว่า ทัศนคติของสมาชิกด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ ด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ ด้านระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากสหกรณ์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในธุรกิจของสหกรณ์

วิสรุต บำรุงศรี (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด พบว่า 1) สมาชิกสหกรณ์ในโรงเรียนอนุบาลพิจิตร และในโรงเรียนพิจิตรพิทยาคม มีสภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจไม่แตกต่างกัน โดยทั่วไปเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี กู้เงินสามัญและฝากเงินออมทรัพย์ 2) สมาชิกเพศหญิงมีส่วนร่วมมากกว่าเพศชาย สมาชิกที่มีอายุมากกว่า 41 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มที่มีอายุ

น้อยกว่า สมาชิกที่สมรสแล้วมีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกที่เป็น โสด สมาชิกที่มีระดับการศึกษาสูงมีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกที่มีการศึกษาต่ำสมาชิกที่มีรายได้สุทธิของครอบครัวต่อปีมากกว่า 300,000 บาท มีส่วนร่วมมากกว่าสมาชิกที่มีรายได้ต่ำกว่า และสมาชิกที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนสมาชิกมากที่สุด ส่วนมากมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจในการเข้าประชุมใหญ่สามัญประจำปี การกู้เงินและการฝากเงิน 3) สมาชิกสหกรณ์ทั้งสองแห่ง ส่วนใหญ่ประสบปัญหาและอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมใหญ่สามัญประจำปี

สาโรจน์ เจริญศรีพงศ์ (2550) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตราชการสหกรณ์ที่ 5 พบว่า สมาชิกรู้จักสหกรณ์การเกษตรในฐานะเป็นสถาบันและองค์กรของเกษตรกร ที่มีความต้องการคล้ายคลึงกัน รวมตัวกันเพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และจดทะเบียนตามกฎหมายสหกรณ์ เป็นสมาชิกสหกรณ์ด้วยความสมัครใจ เนื่องจากเห็นว่าสหกรณ์ มีหลักการและวิธีการที่ดี สามารถช่วยเหลือและให้สวัสดิการต่างๆ ในการประกอบอาชีพและให้ความช่วยเหลือเมื่อประสบภัยพิบัติ และยังพบว่าลักษณะการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์รับข่าวสารหรือการแนะนำ ชักชวนในการทำกิจกรรมกับสหกรณ์จากประธานกลุ่มหรือ ญาติพี่น้อง มากกว่าการทำสื่อประชาสัมพันธ์ของสหกรณ์ ถึงแม้ว่าสหกรณ์มีกิจกรรมและธุรกิจหลายด้าน จึงส่งผลให้สมาชิกมีส่วนร่วมกับสหกรณ์อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น แต่ความพึงพอใจจากการใช้บริการของสหกรณ์อยู่ในระดับสูง และยังพบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมกับการทำกิจกรรมของสหกรณ์มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์มากกว่า 5 ปีขึ้นไป

พงษ์พันธ์ เอกอัครชัย (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ กรณีศึกษา : สหกรณ์การเกษตรบ้านตาก จำกัด อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ผลการศึกษาพบว่า 1) ประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41 -50 ปี รองลงมาอายุระหว่าง 51 – 60 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก 6 -10 ปี รองลงมาคือ 11 – 15 ปี ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม 1 – 3 ปี รองลงมา คือ 4 – 6 ปี ส่วนใหญ่มีที่ดินทำการเกษตรไม่เกิน 15 ไร่ 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจกับสหกรณ์ ธุรกิจรับฝากเงินร้อยละ 76.10 ธุรกิจให้กู้ร้อยละ 85.90 ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายร้อยละ 88.00 และธุรกิจการรวบรวมผลิตผลร้อยละ 80.40 3) ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และระยะเวลาการดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจของสมาชิกในระดับต่ำ สำหรับอายุและระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการมี

ส่วนร่วมในการทำธุรกิจ ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ ขนาดที่ดินทำการเกษตร การลงทุนด้านการเกษตรและรายได้ในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจของสมาชิกในระดับต่ำ สำหรับรายจ่ายในครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจ 4) ปัจจัยด้านสหกรณ์ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจของสมาชิก มากที่สุด คือ ความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ รองลงมา คือ ความมั่นคงของสหกรณ์และการให้บริการของเจ้าหน้าที่สหกรณ์

อภิชาติ มนต์ตรง (2542) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกสหกรณ์หนองม่วงไข่ จำกัด จังหวัดแพร่ พบว่า สมาชิกที่มีที่ดินทำการเกษตรมาก ปรากฏว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์มากกว่าสมาชิกที่มีที่ดินทำการเกษตรน้อย รายได้ของสมาชิกปรากฏว่า มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ คือ สมาชิกที่มีรายได้มากจะเข้าร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์มากกว่าสมาชิกที่มีรายได้น้อย ระยะเวลาการเป็นสมาชิกที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ คือ เกษตรกรที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์นาน จะเข้าร่วมในกิจกรรมสหกรณ์มากกว่าเกษตรกรที่สมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่ยังไม่นาน สำหรับด้านความรู้ความเข้าใจ ในหลักและวิธีการสหกรณ์ ปรากฏว่าสมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์มากจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์มากกว่าสมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักวิธีการสหกรณ์น้อย และสมาชิกที่มีทัศนคติที่ดีต่อสหกรณ์ปรากฏว่า เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์มากกว่าสมาชิกที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสหกรณ์

อัญชญา แก้วชื่น (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการจัดที่ดินในรูปแบบโฉนดชุมชนของสหกรณ์บ้านคลองโยง จำกัด จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการจัดที่ดินในรูปแบบโฉนดชุมชนของสหกรณ์บ้านคลองโยง จำกัด จังหวัดนครปฐม ในภาพรวมสมาชิกมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ การวางแผนการใช้ที่ดิน การดำเนินกิจกรรมในการใช้ที่ดิน การใช้ประโยชน์ในที่ดิน และการได้รับประโยชน์จากการดำเนินการจัดที่ดินในรูปแบบโฉนดชุมชน พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมมากที่สุดในทุกด้าน 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการจัดการที่ดินในรูปแบบโฉนดชุมชนสมาชิกสหกรณ์บ้านคลองโยง จำกัด จังหวัดนครปฐม ที่มีลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน พบว่าส่วนใหญ่มีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ปัญหาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการจัดที่ดินในรูปแบบโฉนดชุมชนของสหกรณ์บ้านคลองโยง จำกัด จังหวัดนครปฐม พบว่าอยู่ในระดับน้อยมาก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีวิธีดำเนินการศึกษาประกอบด้วยขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ผู้ศึกษาได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนสมาชิกตามทะเบียนหุ้นทั้งสิ้นจำนวน 2,605 คน แต่จากการสำรวจรายชื่อสมาชิกใหม่ ณ สิ้นปี 2557 พบว่ามีสมาชิกที่มีตัวตนและสามารถติดต่อได้จำนวน 426 คน เท่านั้น เนื่องจากสมาชิกเสียชีวิตและย้ายออกนอกแดนดำเนินงานของสหกรณ์ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงใช้จำนวนสมาชิก ณ ปัจจุบันมาคำนวณกำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษา

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มประชากรตัวอย่างครั้งนี้ โดยเลือกใช้วิธีของ Taro Yamana กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 หรือยอมรับให้มีความผิดพลาดได้ 0.05

$$\text{สูตรในการคำนวณ } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยกำหนดค่า $e =$ ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง กำหนดให้มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 95 % ฉะนั้นค่า e จะเท่ากับ 0.05

$$N = \text{จำนวนประชากรทั้งหมด}$$

$$n = \text{จำนวนประชากรตัวอย่างหรือขนาดกลุ่มตัวอย่าง}$$

$$\text{แทนค่าตามสูตรจะได้ } n = \frac{426}{1 + 426 (0.05)^2}$$

$$= 203.43 \text{ ประมาณ } 204 \text{ คน}$$

จากนั้น เลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) โดยการกำหนดสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้าตามจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่มทั้งหมด 12 กลุ่ม รวมจำนวนประชากรตัวอย่าง 204 ราย ตามที่คำนวณไว้ ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงการกระจายสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	ชื่อกลุ่มสมาชิก	จำนวนสมาชิก(คน)	จำนวนประชากรตัวอย่าง (คน)
1	กลุ่มบ้านสายเพชร	62	30
2	กลุ่มบ้านทุ่งคอก	40	20
3	กลุ่มบ้านห้วยเกรียบ	37	17
4	กลุ่มบ้านทรัพย์สมบูรณ์	53	25
5	กลุ่มบ้านแพกขวา (ในลือค)	52	25
6	กลุ่มโรงเรียนทองมงคล	16	7
7	กลุ่มบ้านทุ่งเชือก	28	14
8	กลุ่มบ้านยางใหญ่	20	10
9	กลุ่มบ้านคลองเตย	20	10
10	กลุ่มบ้านพงศ์ประศาสน์ (หินกอง)	22	10
11	กลุ่มธงชัย	35	16
12	กลุ่มกำเนิดนพคุณ	41	20
ผลรวม		426	204

ที่มา: สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด ปี 2557

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยจัดทำขึ้นจากเอกสารแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุง จากนั้นนำแบบสอบถามหลังจากปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีขั้นตอนดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลในการสร้างเป็นเครื่องมือ

2.1.2 นำข้อมูลและแนวทางที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างแบบสอบถาม

2.1.3 นำแบบสอบถามที่ได้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ตลอดจนสำนวนภาษา แล้วนำมาปรับปรุงเพื่อให้แบบสอบถามมีความชัดเจน ถูกต้อง สมบูรณ์ และครอบคลุมตรงตามวัตถุประสงค์มากที่สุด

2.1.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.1.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาไปทดสอบ (Try – Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา โดยเลือกทดสอบกับสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ปชด. ไร่บัน จำกัด จำนวน 30 ตัวอย่าง และนำแบบสอบถามมาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยการหาความสอดคล้องภายใน ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ของครอนบาค (Cronbach)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, วิทยานิพนธ์ หน่วยที่ 6-10 : 2551) ผลการทดสอบการใช้เครื่องมือได้คุณภาพของเครื่องมือ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8233 แสดงว่าสามารถนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาได้จริง

2.1.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบแล้วไปดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่างที่กำหนดไว้

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด โดยทำการศึกษาเอกสาร

และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาสรุปกำหนดขอบเขตและเนื้อหาและพัฒนาเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ โดย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง เป็นคำถามลักษณะปลายปิด (Close – Ended Questions) เพื่อทราบตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 7 ข้อ คือ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) การประกอบอาชีพทางการเกษตร 5) รายได้เฉลี่ยต่อปี 6) ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และ 7) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคม บางสะพาน จำกัด โดยจำแนกออกในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสหกรณ์ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสหกรณ์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบสหกรณ์ รวมจำนวน 24 ข้อ ลักษณะคำถาม วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ โดยใช้วิธีวัดแบบ Likert 's Scale การประเมินการมีส่วนร่วมของค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ (Mean of Combined group) แบ่งเกณฑ์การให้คะแนนได้ 5 ระดับ คือ ให้มีการวัด 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด เปรียบเทียบการให้คะแนน ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วม	ค่าคะแนน
มีส่วนร่วมมากที่สุด	5
มีส่วนร่วมมาก	4
มีส่วนร่วมปานกลาง	3
มีส่วนร่วมน้อย	2
มีส่วนร่วมน้อยที่สุด	1

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด โดยใช้วิธีวัดแบบ Likert 's Scale การประเมินวัดระดับปัญหาการมีส่วนร่วมของค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ (Mean of Combined group) แบ่งเกณฑ์การให้คะแนนได้ 5 ระดับ คือ ให้มีการวัด 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด เกณฑ์การประเมินค่าคะแนนแบบสอบถาม แบ่งการให้คะแนน ดังนี้

ระดับปัญหา	ค่าคะแนน
เป็นปัญหาและอุปสรรคในระดับมากที่สุด	5
เป็นปัญหาและอุปสรรคในระดับมาก	4
เป็นปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลาง	3
เป็นปัญหาและอุปสรรคในระดับน้อย	2
เป็นปัญหาและอุปสรรคในระดับน้อยที่สุด	1

ส่วนข้อเสนอแนะ มีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open – Ended Questions) ซึ่งจะนำเนื้อหามาวิเคราะห์ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ครั้งนี้ มี 2 ประเภท คือข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ข้อมูลปฐมภูมิที่ใช้ในครั้งนี้ได้มาจากการตอบแบบสอบถามของสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1.1 จัดส่งหนังสือเพื่อขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม เสนอประธานกรรมการสหกรณ์ ประสานไปยังประธานกลุ่มสมาชิก จำนวน 12 กลุ่ม เพื่อขอความร่วมมือให้สมาชิกสหกรณ์ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 204 คน แล้วส่งกลับมาที่ผู้จัดการสหกรณ์รวบรวมแบบสอบถามส่งคืนผู้ศึกษา

3.1.2 ผู้ศึกษารวบรวมแบบสอบถามจากผู้จัดการสหกรณ์ ตรวจสอบจำนวนแบบสอบถาม และทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น รายงานประจำปีของสหกรณ์ วารสาร คำสั่งนายทะเบียน แผนงานของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ตลอดจนรายงานอื่นๆ ที่จำเป็นเพื่อเตรียมการจัดทำกระบวนการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากสมาชิกที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้ว นำมาลงรหัสและทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป สำหรับวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินของสหกรณ์ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ

การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ การทดสอบสถิติที (T- test) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของข้อมูล 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน

การทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test หรือ One way ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของข้อมูลตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิก จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล และในกรณีที่พบความแตกต่างเชิงสถิติ จะวิเคราะห์ทดสอบความแตกต่างเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparisons) โดยวิธี LSD (Least Significant Different)

กำหนดการแปลผลแต่ละช่วงคะแนนเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วม ใช้เกณฑ์ของเบสต์ (Best, 1981 : 182) ซึ่งเป็นเกณฑ์ประเมิน 3 ระดับ เป็นที่นิยมใช้กันมาก เนื่องจากกำหนดรายละเอียดง่าย โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย (อยู่ระดับกลาง) สูงกว่าค่าเฉลี่ย และต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วม
ค่าเฉลี่ยของคะแนน 3.67 – 5.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2.34 – 3.66	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยของคะแนน 1.00 – 2.33	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับน้อย

4.4 การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค ของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคำถามเป็นรายข้อ และโดยรวม

กำหนดการแปลผลแต่ละช่วงคะแนนเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วม ใช้เกณฑ์ของเบสต์ (Best, 1981 : 182) ซึ่งเป็นเกณฑ์ประเมิน 3 ระดับ เป็นที่นิยมใช้กันมาก เนื่องจากกำหนดรายละเอียดง่าย โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย (อยู่ระดับกลาง) สูงกว่าค่าเฉลี่ย และต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง	ระดับปัญหาการมีส่วนร่วม
ค่าเฉลี่ยของคะแนน 3.67 – 5.00	หมายถึง	เป็นปัญหาอุปสรรคที่มีความสำคัญมาก
ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2.34 – 3.66	หมายถึง	เป็นปัญหาอุปสรรคที่มีความสำคัญระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยของคะแนน 1.00 – 2.33	หมายถึง	เป็นปัญหาอุปสรรคที่มีความสำคัญระดับน้อย

4.5 วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของสมาชิก สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคม บางสะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจาก กลุ่มตัวอย่างสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด ที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนจากกลุ่มตัวอย่าง สมาชิก จำนวน 204 คน แล้วประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยเสนอ รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 5 ตอน ตามลำดับดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
2. ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์
3. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์

จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

4. ปัญหา อุปสรรค ของสมาชิกต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์
5. ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทนขนาดของกลุ่มตัวอย่างของตัวแปรที่ศึกษา
$\bar{X}$	แทนค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
Sig.	แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติ
t	แทนค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (T-test)
F	แทนค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (F-test)
df	แทนค่าความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทนค่าผลรวมของกำลังสองของการเบี่ยงเบน (Sum of Squares)
MS	แทนค่าเฉลี่ยของกำลังสองของค่าเบี่ยงเบน (Mean of Squares)

* แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

1. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกจากกลุ่มตัวอย่าง โดยนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปร จำแนกตามเพศ

n=204

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	123	60.29
หญิง	81	39.71
ผลรวม	204	100.00

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จำนวน 204 คน ส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 60.29 และหญิง ร้อยละ 39.71

ตารางที่ 4.2 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปร จำแนกตามอายุ

n=204

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า 40 ปี	18	8.82
41-50 ปี	66	32.35
51-60 ปี	67	32.84
61 ปีขึ้นไป	53	25.99
ผลรวม	204	100.00

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จำนวน 204 คน พบว่ามีอายุ 51-60 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.84 รองลงมาคืออายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.35 และมีอายุ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25.99 และอายุต่ำกว่า 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.82 เป็นลำดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.3 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปร จำแนกตามระดับการศึกษา

n=204

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	5	2.45
ประถมศึกษา	125	61.28
มัธยมศึกษา/ปวช.	56	27.45
อนุปริญญา/ปวส.	14	6.86
ปริญญาตรีขึ้นไป	4	1.96
ผลรวม	204	100.00

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จำนวน 204 คน พบว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 61.28 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 27.45 ระดับอนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 6.86 ไม่ได้เรียนหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 2.45 และมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.96 เป็นอันดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.4 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปร จำแนกตามอาชีพ

n=204		
ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพทางการเกษตร		
ทำสวนปาล์มน้ำมัน	47	23.04
ทำสวนยางพารา	133	65.20
ทำสวนมะพร้าว	14	6.86
ทำไร่สับปะรด	8	3.92
อื่นๆ (สวนผลไม้)	2	0.98
ผลรวม	204	100.00

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างสหกรณ์นิคม บางสะพาน จำกัด จำนวน 204 คน พบว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา คิดเป็นร้อยละ 65.20 รองลงมาคือ ทำสวนปาล์มน้ำมัน คิดเป็นร้อยละ 23.04 ทำสวนมะพร้าว คิดเป็นร้อยละ 6.86 ทำไร่สับปะรด คิดเป็นร้อยละ 3.92 และทำการเกษตรอื่นๆ (ผลไม้) คิดเป็นร้อยละ 0.98 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปร จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อปี

n=204

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ย/ปี		
ต่ำกว่า 100,000 บาท	31	15.20
100,001-200,000 บาท	100	49.02
200,001-300,000 บาท	57	27.94
300,001-400,000 บาท	12	5.88
>400,000 บาทขึ้นไป	4	1.96
ผลรวม	204	100.00

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จำนวน 204 คน พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้ 100,001-200,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.02 รองลงมาคือ มีรายได้ 200,001-300,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.94 มีรายได้ และ มีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.20 มีรายได้ 300,001-400,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.88 และมีรายได้มากกว่า 400,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 1.96 เป็นลำดับสุดท้าย

ตารางที่ 4.6 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปร จำแนกตามระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์

n=204

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก สหกรณ์		
น้อยกว่า 5 ปี	14	6.86
5-10 ปี	24	11.76
11-15 ปี	32	15.69
16-20 ปี	40	19.61
มากกว่า 20 ปี	94	46.08
ผลรวม	204	100.00

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จำนวน 204 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสหกรณ์มากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.08 รองลงมาคือเป็นสมาชิกสหกรณ์ 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.61 เป็นสมาชิกสหกรณ์ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.69 เป็นสมาชิกสหกรณ์ 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.76 และมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกลดกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.86 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปร จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ สหกรณ์

n=204

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร		
รับรู้เป็นบางครั้ง (1-3 ครั้ง/เดือน)	90	44.12
รับรู้ค่อนข้างบ่อย (4-5 ครั้ง/เดือน)	60	29.41
รับรู้เป็นประจำ (มากกว่า 5 ครั้งต่อเดือน)	54	26.47
ผลรวม	204	100.00

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.7 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จำนวน 204 คน พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่รับรู้เป็นบางครั้ง (1-3 ครั้ง/เดือน) คิดเป็นร้อยละ 44.12 รองลงมารับรู้ข้อมูลค่อนข้างบ่อย (4-5 ครั้ง/เดือน) คิดเป็นร้อยละ 29.41 และรับรู้เป็นประจำ (มากกว่า 5 ครั้งต่อเดือน) คิดเป็นร้อยละ 26.47 ตามลำดับ

2. ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด โดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงดังตารางที่ 4.8 – 4.12

ตารางที่ 4.8 ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมในภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	อันดับที่
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.08	1.03	ปานกลาง	1
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	2.76	0.99	ปานกลาง	2
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	2.48	1.01	ปานกลาง	4
การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ	2.64	1.04	ปานกลาง	3
เฉลี่ยรวม	2.74	1.02	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.8 พบว่าสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ยรวม 1.02 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ย 2.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.99 การมีส่วนร่วมในการในการควบคุมตรวจสอบ ค่าเฉลี่ย 2.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.04 และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับน้อยสุด ค่าเฉลี่ย 2.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.01

ตารางที่ 4.9 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ จำแนกเป็นรายข้อด้านการตัดสินใจของสมาชิก

ด้านการตัดสินใจของสมาชิก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	อันดับที่
1. การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการ	3.48	1.07	ปานกลาง	3
2. การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม	2.91	1.13	ปานกลาง	4
3. การตัดสินใจการขออนุมัติงบประมาณประจำปี	3.49	1.02	ปานกลาง	2
4. การเลือกตั้งผู้ตรวจสอบของสหกรณ์	3.60	0.97	ปานกลาง	1
5. การตัดสินใจรับสมาชิกใหม่ของสหกรณ์	2.69	1.02	ปานกลาง	5
6. การตัดสินใจในเรื่องอื่นๆที่ต้องผ่านที่ประชุมสมาชิกสหกรณ์	2.33	0.94	น้อย	6
เฉลี่ยรวม	3.08	1.03	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.9 พบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.08 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบของสหกรณ์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการขออนุมัติงบการเงินประจำปี การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการ การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม การมีส่วนร่วมตัดสินใจรับสมาชิกใหม่ของสหกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.60 , 3.49 3.48 , 2.91 , 2.69 ตามลำดับ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องอื่นๆที่ต้องผ่านที่ประชุมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.33

ตารางที่ 4.10 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ จำแนกเป็นรายข้อด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์

ด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	อันดับที่
1.การกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปีของสหกรณ์	3.27	0.89	ปานกลาง	2
2.การเสนอข้อคิดเห็นการดำเนินงานของสหกรณ์	2.75	1.02	ปานกลาง	4
3.การเป็นคณะกรรมการ ประธาน/เลขานุการกลุ่ม	2.20	1.03	น้อย	7
4.การตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์	2.55	1.02	ปานกลาง	5
5. การร่างเสนอแนะกฎระเบียบ/ข้อบังคับ	2.97	0.93	ปานกลาง	3
6.การร่วมประชุมกลุ่มของสมาชิก	3.32	0.96	ปานกลาง	1
7.การแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของสหกรณ์	2.25	1.10	น้อย	6
เฉลี่ยรวม	2.76	0.99	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.10 พบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสหกรณ์ โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติของสหกรณ์ พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการการร่วมประชุมกลุ่มของสมาชิก การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปีของสหกรณ์ การมีส่วนร่วมในการร่างเสนอแนะกฎระเบียบ/ข้อบังคับ การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อคิดเห็นการดำเนินงานของสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.32, 3.27, 2.97 และ 2.75 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ ประธาน/เลขานุการ

กลุ่ม และ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของสหกรณ์ อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.20 และ 2.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสหกรณ์ จำแนกเป็นรายข้อด้านใน ผลประโยชน์ของสหกรณ์

ด้านผลประโยชน์ของสหกรณ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	อันดับที่
1.ผลประโยชน์จากการใช้บริการของสหกรณ์	2.22	1.04	น้อย	4
2.ผลประโยชน์จากการซื้อสินค้าจากสหกรณ์	2.69	1.02	ปานกลาง	2
3.ผลประโยชน์จากการฝากเงินกับสหกรณ์	2.89	0.92	ปานกลาง	1
4.ผลประโยชน์จากการกู้เงินจากสหกรณ์	2.44	0.93	ปานกลาง	3
5.ผลประโยชน์เกี่ยวกับสวัสดิการของสมาชิก	2.17	1.01	น้อย	5
เฉลี่ยรวม	2.48	1.01	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.11 พบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสหกรณ์ โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสหกรณ์ พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากการฝากเงินกับสหกรณ์ มีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากการซื้อสินค้าจากสหกรณ์ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากการกู้เงินจากสหกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.89, 2.69 และ 2.44 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากการใช้บริการของสหกรณ์ และ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์เกี่ยวกับสวัสดิการของสมาชิก อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.22 และ 2.17 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ จำแนกเป็นรายข้อด้านในการควบคุม ตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์

ด้านการควบคุม ตรวจสอบติดตามประเมินผลของสหกรณ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วมที่	อันดับ
1.การควบคุมโดยการเป็นผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์	2.33	1.01	น้อย	6
2.การทบทวน ปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานประจำปี	2.85	1.00	ปานกลาง	2
3.การควบคุมตรวจสอบการถือหุ้นตามข้อบังคับ	2.76	1.06	ปานกลาง	3
4.การควบคุมตรวจสอบธุรกิจซื้อของสหกรณ์	2.50	1.04	ปานกลาง	5
5. การควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงาน	2.85	1.05	ปานกลาง	1
6. การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของสหกรณ์	2.56	1.07	ปานกลาง	4
เฉลี่ยรวม	2.64	1.04	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4.12 พบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมในการการควบคุม ตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.64เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อด้านการการควบคุม ตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงาน การทบทวน ปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานประจำปี การควบคุมตรวจสอบการถือหุ้นตามข้อบังคับ การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของสหกรณ์ และ การควบคุมตรวจสอบธุรกิจซื้อของสหกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.85 , 2.85 , 2.76 , 2.56 และ 2.50 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในการควบคุมโดยเป็นผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.33

3. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิก

การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการดำเนินงานของสหกรณ์
นิคมบางสะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระหว่างสมาชิกที่มี เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อปี ระดับ
การศึกษา อาชีพทางการเกษตร ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ
สหกรณ์ต่างกัน โดยใช้สถิติการทดสอบค่า T-test, ค่า F-test และเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple
Comparisons) โดยวิธี LSD (Least Significant Different)

สมมติฐาน H_0 : ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันการมีส่วนร่วมของสมาชิก
สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐาน H_1 : ลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์
นิคมบางสะพาน จำกัด แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ ทั้ง 4 ด้าน
ของ สมาชิกเพศชายและเพศหญิง

การมีส่วนร่วม	เพศ				t	Sig.
	ชาย (n=123)		หญิง (n=81)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.10	0.45	3.05	0.50	0.65	0.24
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	2.80	0.41	2.72	0.49	1.13	0.13
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	2.45	0.48	2.52	0.50	-1.03	0.73
การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ	2.60	0.47	2.69	0.47	-1.38	0.75
เฉลี่ย	2.73	0.27	2.75	0.29	-0.30	0.56

จากตารางที่ 4.13 พบว่าการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของ
สหกรณ์ทั้ง 4 ด้าน ของสมาชิกเพศชายและเพศหญิง ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ของสหกรณ์ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ทั้ง 4 ด้าน
ของสมาชิกที่มีอายุต่างกัน โดยภาพรวม

n= 204

การมีส่วนร่วม	แหล่งความ					
	แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.29	0.43	1.94	0.12
	ภายในกลุ่ม	203	44.18	0.22		
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.72	0.57	2.92	0.35
	ภายในกลุ่ม	203	39.24	0.19		
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3	0.83	0.27	1.13	0.33
	ภายในกลุ่ม	203	48.95	0.24		
การมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.27	0.42	1.91	0.12
	ภายในกลุ่ม	203	44.63	0.22		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.94	0.31	4.03	0.08
	ภายในกลุ่ม	203	15.59	0.07		

หมายเหตุ การแบ่งกลุ่มอายุเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) น้อยกว่า 40 ปี 2) อายุ 41-50 ปี 3) อายุ 51-60 ปี
4) อายุ 61 ปีขึ้นไป

จากตารางที่ 4.14 พบว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ ทั้ง
โดยภาพรวมและรายด้านของสมาชิกที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน คือการมี
ส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการ
ควบคุมตรวจสอบไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ทั้ง 4 ด้านของสมาชิกที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวม

n = 204

การมีส่วนร่วม	แหล่งความแปรปรวน					
	ระหว่างกลุ่ม	df	SS	MS	F	Sig.
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.07	0.52	2.38	0.05*
	ภายในกลุ่ม	199	43.39	0.21		
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	4	1.28	3.32	1.61	0.17
	ภายในกลุ่ม	199	39.67	0.19		
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	4	0.82	0.20	0.83	0.50
	ภายในกลุ่ม	199	48.97	0.24		
การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	4	0.62	0.15	0.68	0.60
	ภายในกลุ่ม	199	45.29	0.22		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	4	0.85	0.21	2.72	0.03*
	ภายในกลุ่ม	199	15.67	0.79		

หมายเหตุ การแบ่งกลุ่มระดับการศึกษาเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) ไม่ได้เรียนหนังสือ 2) ประถมศึกษา 3) มัธยมศึกษา/ปวช. 4) อนุปริญญา/ปวส. 5) ปริญญาตรีขึ้นไป

จากตารางที่ 4.15 พบว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ของสมาชิกที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ในภาพรวมพบว่าสมาชิกที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ ไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจึงต้องทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ของสมาชิกที่มีระดับการศึกษาต่างกันโดยใช้วิธีการ LSD ดังตาราง 4.16

ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ สมาชิกที่มีระดับการศึกษาต่างกันด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ไม่ได้เรียนหนังสือ	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา/ปวช.	อนุปริญญา/ปวส.	ปริญญาตรีขึ้นไป
ไม่ได้เรียนหนังสือ	3.26	0.85	-	-	-	-	-
ประถมศึกษา	3.14	0.45	-	-	0.02*	0.03*	-
มัธยมศึกษา/ปวช.	2.97	0.45	-	0.02*	-	-	-
อนุปริญญา/ปวส.		0.48			-	-	-
	2.85			0.03*			
ปริญญาตรีขึ้นไป	3.25	0.41	-	-	-	-	-
ค่าเฉลี่ยรวม	3.08	0.47					

หมายเหตุ * แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.16 พบว่าสมาชิกที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่างจากสมาชิกที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. และอนุปริญญา/ปวส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนที่ระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. และอนุปริญญา/ปวส. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่างจากสมาชิกที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ทั้ง 4 ด้าน
ของสมาชิกที่มีอาชีพทางการเกษตรต่างกัน โดยภาพรวม

n = 204

การมีส่วนร่วม	แหล่งความ					
	แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.48	0.37	1.67	0.15
	ภายในกลุ่ม	199	43.99	0.22		
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	4	1.00	2.25	1.25	0.29
	ภายในกลุ่ม	199	39.95	0.20		
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	4	0.90	0.22	0.92	0.45
	ภายในกลุ่ม	199	48.88	0.24		
การมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.64	0.41	1.84	0.12
	ภายในกลุ่ม	199	44.26	0.22		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	4	0.46	0.11	1.44	0.21
	ภายในกลุ่ม	199	16.06	0.08		

หมายเหตุ การแบ่งกลุ่มรายได้ต่อเดือนเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) ทำสวนปาล์มน้ำมัน 2) ทำสวนยางพารา
3) ทำสวนมะพร้าว 4) ทำไร่สับปะรด และ 5) อื่นๆ (ผลไม้)

จากตารางที่ 4.17 พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ ที่มี
ประกอบอาชีพทางการเกษตรต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านของสมาชิกที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วน
ร่วมในการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการควบคุมตรวจสอบไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ทั้ง 4 ด้าน
ของสมาชิกที่มีรายได้ต่างกัน โดยภาพรวม

n = 204

การมีส่วนร่วม	แหล่งความ					
	แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	4	0.97	0.24	1.09	0.36
	ภายในกลุ่ม	199	44.49	0.22		
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	4	2.07	0.51	2.65	0.03*
	ภายในกลุ่ม	199	38.89	0.19		
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	4	2.73	0.68	2.89	0.02*
	ภายในกลุ่ม	199	47.05	0.23		
การมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.90	0.47	2.14	0.07
	ภายในกลุ่ม	199	44.01	0.22		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	4	1.37	0.34	4.51	0.00**
	ภายในกลุ่ม	199	15.15	0.07		

หมายเหตุ การแบ่งกลุ่มรายได้ต่อเดือนเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) ต่ำกว่า 100,000 บาท 2) 100,001 – 200,000 บาท 3) 200,001 – 300,000 บาท 4) 300,001-400,000 บาท และ 5) มากกว่า 400,000 บาท ขึ้นไป

จากตารางที่ 4.18 พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ ที่มีรายได้ต่างกัน ในภาพรวมพบว่าสมาชิกที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ทั้ง 2 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นจึงต้องทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ ระหว่างสมาชิกที่มีรายได้ต่างกันโดยใช้วิธีการ LSD ดังตาราง 4.19–4.20

ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ สมาชิกที่มีรายได้ต่างกันด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

รายได้	$\bar{X}$	S.D.	ต่ำกว่า 100,000บาท	100,001– 200,000บาท	200,001- 300,000บาท	300,001- 400,000บาท	400,000 ขึ้นไป
ต่ำกว่า100,000 บาท	2.89	0.41	-	-	0.01*	-	-
100,001–200,000 บาท	2.80	0.43	-	-	0.03*	-	-
200,001–300,000 บาท	2.64	0.42	0.01*	0.03*	-	0.03*	-
300,001-400,000บาท	2.69	0.62	-	-	-	-	-
400,000 บาทขึ้นไป	3.14	0.40	-	-	0.03*	-	-
ค่าเฉลี่ยรวม	2.77	0.44					

หมายเหตุ * แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.19 พบว่า สมาชิกที่มีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาท รายได้ 100,001–200,000 บาท และรายได้ 400,000 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานแตกต่างจากสมาชิกที่มีรายได้ 200,001 – 300,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนสมาชิกที่มีรายได้ 200,001 – 300,000 บาท มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานแตกต่างจากสมาชิกที่มีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาท รายได้ 100,001–200,000 บาท และรายได้ 400,000 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพหุคูณของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของ สหกรณ์สมาชิกที่มีรายได้ต่างกันด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

รายได้	$\bar{X}$	S.D.	ต่ำกว่า 100,000บาท	100,001– 200,000บาท	200,001– 300,000บาท	300,001– 400,000บาท	400,000บาท ขึ้นไป
ต่ำกว่า100,000 บ.	2.60	0.57	-	-	0.02*	-	-
100,001-200,000 บ.	2.46	0.48	-	-	-	-	-
200,001-300,000 บ.	3.36	0.42	0.02*	-	-	0.03*	0.02*
300,001-400,000บ.	2.70	0.53	-	-	0.03*	-	-
400,000บาทขึ้นไป	2.95	0.44	-	-	0.02*	-	-
ค่าเฉลี่ยรวม	2.47	0.49					

หมายเหตุ * แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.20 พบว่า สมาชิกที่มีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาท รายได้ 300,001-400,000 บาทและรายได้ 400,000บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์แตกต่างจากสมาชิกที่มีรายได้ 200,001 – 300,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนสมาชิกที่มีรายได้ 200,001–300,000 บาท มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์แตกต่างจากสมาชิกที่มีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาท รายได้ 300,001-400,000 บาทและรายได้ 400,000 บาทขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.21 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ทั้ง 4 ด้าน สมาชิกที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ต่างกัน โดยภาพรวม

n = 204

การมีส่วนร่วม	แหล่งความแปรปรวน					
	df	SS	MS	F	Sig.	
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	4	0.63	0.15	0.70	0.58
	ภายในกลุ่ม	199	44.83	0.22		
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	4	1.65	0.41	2.08	0.08
	ภายในกลุ่ม	199	39.31	0.19		
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	4	0.21	0.05	0.21	0.92
	ภายในกลุ่ม	199	49.57	0.24		
การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	4	0.63	0.15	0.70	0.59
	ภายในกลุ่ม	199	45.27	0.22		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	4	0.49	0.12	1.51	0.19
	ภายในกลุ่ม	199	16.04	0.08		

หมายเหตุ การแบ่งกลุ่มระยะเวลาการเป็นสมาชิกเป็น 5 กลุ่ม คือ 1) น้อยกว่า 5 ปี 2) 5 – 10 ปี 3) 11 – 15 ปี 4) 16 – 20 ปี 5) 20 ปีขึ้นไป

จากตารางที่ 4.21 พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ ที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ต่างกัน โดยในภาพรวม และรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.22 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ทั้ง 4 ด้าน สมาชิกที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกัน โดยภาพรวม

n = 204

การมีส่วนร่วม	แหล่งความ					
	แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.22	0.11	0.50	0.60
	ภายในกลุ่ม	201	45.24	0.22		
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.23	0.11	0.57	0.56
	ภายในกลุ่ม	201	40.73	0.20		
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2	0.92	0.46	1.90	0.15
	ภายในกลุ่ม	201	48.86	0.24		
การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.50	0.25	1.11	0.33
	ภายในกลุ่ม	201	45.40	0.22		
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.29	0.14	1.81	0.16
	ภายในกลุ่ม	201	16.24	0.08		

หมายเหตุ การแบ่งกลุ่มการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) รับรู้เป็นบางครั้ง (1-3ครั้ง/เดือน) 2) รับรู้ค่อนข้างบ่อย (4-5ครั้ง/เดือน) 3) รับรู้เป็นประจำ (มากกว่า 5ครั้ง/เดือน)

จากตารางที่ 4.22 พบว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ ของสมาชิกที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกัน โดยในภาพรวม และรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.23 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด ในแต่ละด้านกับตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา	โดยรวม		การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ		การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน		การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์		การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ	
	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
1.เพศ		/		/		/		/		/
2.อายุ		/		/		/		/		/
3.ระดับการศึกษา	/		/		/		/		/	
4.การประกอบอาชีพการเกษตร		/		/		/		/		/
5.รายได้เฉลี่ยต่อปี	/		/		/		/		/	
6.ระยะเวลาการเป็นสมาชิก		/		/		/		/		/
7.การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์		/		/		/		/		/

จากตารางที่ 4.23 พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความแตกต่างกันระหว่าง รายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับ เพศ อายุ การประกอบอาชีพการเกษตร ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ ไม่แตกต่างกัน

4. ปัญหา อุปสรรค ของสมาชิกต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคม บางสะพาน จำกัด

ตารางที่ 4.24 ระดับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของ
สหกรณ์

ปัญหาและอุปสรรค	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหาการมี ส่วนร่วม
1. สหกรณ์มีธุรกิจให้บริการแก่สมาชิกไม่ครบถ้วน ตามความต้องการของสมาชิก	4.09	0.86	มาก
2. ขาดสิ่งจูงใจในการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์	3.76	0.90	มาก
3. เห็นว่าการมีส่วนร่วมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ โดยตรงกับสมาชิก	2.02	1.01	น้อย
4. ไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่สมาชิกสหกรณ์	3.47	0.93	ปานกลาง
5. ไม่มีเวลาเข้าร่วมในการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์	3.26	0.98	ปานกลาง
6. ไม่ได้ได้รับความสะดวกจากการให้บริการของ คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์	2.27	1.23	น้อย
7. การเดินทางไม่สะดวก	2.14	1.04	น้อย
เฉลี่ยรวม	3.01	0.99	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.24 พบว่า จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 204 ชุด มีปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จะเห็นว่า สหกรณ์มีธุรกิจให้บริการแก่สมาชิกไม่ครบถ้วนตามความต้องการของสมาชิก ขาดสิ่งจูงใจในการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์ ระดับปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.09 และ 3.76 ตามลำดับ ไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่สมาชิกสหกรณ์ ไม่มีเวลาเข้าร่วมในการดำเนินธุรกิจของ สหกรณ์ มีระดับปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.47 และ 3.26 ตามลำดับ ส่วนปัญหาอุปสรรค ไม่ได้ได้รับความสะดวกจากการให้บริการของคณะกรรมการและ

เจ้าหน้าที่สหกรณ์ การเดินทางไม่สะดวก เห็นว่าการมีส่วนร่วมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงกับสมาชิก อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.27, 2.14 และ 2.02 ตามลำดับ

5. ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์

ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 204 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามที่แสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.04 สรุปได้ดังนี้

- 1) ต้องการให้ทางคณะกรรมการสหกรณ์ มีความซื่อสัตย์ บริหารงานสหกรณ์อย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้
- 2) ต้องการให้สหกรณ์ดำเนินธุรกิจให้มีความสอดคล้องกับการประกอบอาชีพของสมาชิกและครอบครัว
- 3) ต้องการให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสหกรณ์และสมาชิกให้มากขึ้น เช่น การประชาสัมพันธ์ แจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์แก่สมาชิก และการออกประชุมกลุ่มสมาชิก
- 4) ต้องการให้รัฐบาลมีแนวนโยบาย ในการคุ้มครอง สนับสนุน การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตนิคมสหกรณ์ที่ชัดเจน ในการจัดการที่ดินทำกินเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน
- 5) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมอาชีพให้แก่สมาชิกสหกรณ์โดยอาชีพนั้นต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตและอาชีพหลักของเกษตรกรที่ทำอยู่เดิมให้ดีขึ้น

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์
นิคมบางสะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล
ของสมาชิก ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ การเปรียบเทียบการมี
ส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสมาชิก และปัญหาอุปสรรคจากการมีส่วนร่วมของ
สมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ
การศึกษา อาชีพทางการเกษตร รายได้เฉลี่ยต่อปี ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และการรับรู้ข้อมูล
ข่าวสารของสหกรณ์ และข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ ผู้ศึกษาได้
สรุปผลการศึกษตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา มีดังนี้

- 1.1.1 เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด
- 1.1.2 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสมาชิก
สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด
- 1.1.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของ
สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิก
- 1.1.4 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการ
ดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด
- 1.1.5 เพื่อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน
จำกัด

1.2 ผลการศึกษา

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบาง
สะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สรุปได้ดังนี้

1.2.1 ลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด

จากการศึกษาลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 204 คน พบว่า สมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60.29 มีอายุระหว่าง 51- 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.84 จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 61.28 ประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา คิดเป็นร้อยละ 65.20 มีรายได้เฉลี่ยต่อปี อยู่ระหว่าง 100,001 -200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.02 มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.08 และสมาชิกมีความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ โดยรับรู้เป็นบางครั้ง (1-3 ครั้งต่อเดือน) คิดเป็นร้อยละ 44.12

1.2.2 ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด

จากการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด โดยเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงตามลำดับ พบว่า มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสหกรณ์ การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสหกรณ์ ตามลำดับ ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยเฉลี่ยภาพรวมสมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับ พบว่า มีส่วนร่วมในการตัดสินใจการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ ค่าเฉลี่ย 3.60 อยู่ในลำดับมากที่สุด รองลงมาการตัดสินใจขออนุมัติงบประมาณประจำปี การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการ การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม การตัดสินใจรับสมาชิกใหม่ของสหกรณ์ และ การตัดสินใจในเรื่องอื่นๆที่ต้องผ่านที่ประชุมสมาชิกสหกรณ์ ค่าเฉลี่ย 3.49, 3.48, 2.91 และ 2.69 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องอื่นๆที่ต้องผ่านที่ประชุมสมาชิกสหกรณ์ อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 2.33

2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสหกรณ์ โดยเฉลี่ยภาพรวมสมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับ พบว่า มีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มของสมาชิก ค่าเฉลี่ย 3.32 อยู่ในลำดับมากที่สุด รองลงมาการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปีของสหกรณ์ การร่างเสนอแนะกฎระเบียบ/ข้อบังคับ การเสนอข้อคิดเห็นการดำเนินงานของสหกรณ์ การตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์ การแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของสหกรณ์ ค่าเฉลี่ย 3.27, 2.97, 2.75, 2.55 และ 2.25 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์ อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 2.20

3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสหกรณ์ โดยเฉลี่ยภาพรวม สมาชิกมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับ พบว่า มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการฝากเงินกับสหกรณ์ อยู่ในลำดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 2.89 รองลงมา ผลประโยชน์จากการซื้อสินค้าจากสหกรณ์ ผลประโยชน์จากการกู้เงินจากสหกรณ์ ผลประโยชน์จากการใช้บริการของสหกรณ์ ค่าเฉลี่ย 2.69, 2.44 และ 2.22 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในการผลประโยชน์เกี่ยวกับสวัสดิการของสมาชิก อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 2.17

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยเฉลี่ยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับ พบว่า การมีส่วนร่วมการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงาน อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 2.85 รองลงมา การทบทวนปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานประจำปี การควบคุมการตรวจสอบการถือหุ้นตามข้อบังคับ การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของสหกรณ์ และการควบคุมตรวจสอบธุรกิจซื้อของสหกรณ์ ค่าเฉลี่ย 2.85, 2.76, 2.56 และ 2.50 ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในการควบคุมโดยผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 2.33

1.2.3 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ นิคมบางสะพาน จำกัด จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิก สรุปได้ดังนี้

1) จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์ พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิกที่ต่างกัน โดยเฉลี่ยภาพรวม และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

2) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสหกรณ์ ในผลประโยชน์ของสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งจากการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า มีความแตกต่างกันจำนวน 4 คู่ คือ พบว่าสมาชิกที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่างจากสมาชิกที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา /ปวช. และอนุปริญญา /ปวส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนที่ระดับการศึกษามัธยมศึกษา /ปวช. และอนุปริญญา /ปวส. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่างจากสมาชิกที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อปี พบว่า สมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีต่างกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยรวม

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสหกรณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งจากการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน 6 คู่ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

1.2.4 ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด

จากการศึกษา พบว่า ปัญหา อุปสรรค ของสมาชิกต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ มีระดับของปัญหา โดยเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สหกรณ์มีธุรกิจให้บริการแก่สมาชิกไม่ครบถ้วนตามความต้องการของสมาชิก และขาดสิ่งจูงใจในการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์ เป็นปัญหาที่มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสหกรณ์ และไม่มีเวลาเข้าร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนไม่ได้รับความสะดวกจากการให้บริการของคณะกรรมการ/เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และการเดินทางไม่สะดวก เป็นปัญหาที่มีความสำคัญอยู่ในระดับน้อยสุด

1.2.5 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์

จากการศึกษา พบว่า สมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด ต้องการให้สหกรณ์ปรับปรุงดำเนินการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม สรุปได้ดังนี้

- 1) ต้องการให้ทางคณะกรรมการสหกรณ์ มีความซื่อสัตย์ บริหารงานสหกรณ์อย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้
- 2) ต้องการให้สหกรณ์ดำเนินธุรกิจให้มีความสอดคล้องกับการประกอบอาชีพของสมาชิกและครบวงจร
- 3) ต้องการให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสหกรณ์และสมาชิกให้มากขึ้น เช่น การประชาสัมพันธ์ แจกข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์แก่สมาชิก และการออกประชุมกลุ่มสมาชิก
- 4) ต้องการให้รัฐบาลมีนโยบาย ในการคุ้มครอง สนับสนุน การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตนิคมสหกรณ์ที่ชัดเจน ในการจัดการที่ดินทำกินเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน
- 5) ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมอาชีพให้แก่สมาชิกสหกรณ์โดยอาชีพนั้นต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตและอาชีพหลักของเกษตรกรที่ทำอยู่เดิมให้ดีขึ้น

2. อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถอภิปรายผลจากการศึกษาที่ได้ ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ พบว่า เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนต์ปรียา ระวังศรี (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว โดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านเรียงตามลำดับ พบว่า ด้านผลประโยชน์มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมาก และด้านการปฏิบัติการด้านการตัดสินใจมากที่สุด รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ และ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ตามลำดับ อาจเกิดจากเหตุผลหลายประการ เช่น 1) สมาชิกมีความต้องการเพียงการเข้าถึงครองที่ดินในเขตนิคมสหกรณ์ 2) สมาชิกสหกรณ์เห็นว่า สหกรณ์ไม่มีบทบาทในการส่งเสริมให้สมาชิกอยู่ดีกินดี 3) สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่มีเวลามาร่วมกิจกรรมกับสหกรณ์ เนื่องจากมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนเอง ต้องประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงชีวิตตนเองและครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลามากพอ ดังนั้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่างๆ จะเกิดขึ้นหลังจากเสร็จหน้าที่การงานของตนเองแล้ว

2.2 ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์รายด้าน

2.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อตามลำดับ พบว่า ตามลำดับ พบว่ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ อยู่ในลำดับมากที่สุด รองลงมาการตัดสินใจขออนุมัติงบประมาณประจำปี การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการ การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม การตัดสินใจรับสมาชิกใหม่ของสหกรณ์ และ การตัดสินใจในเรื่องอื่นๆที่ต้องผ่านที่ประชุมสมาชิกสหกรณ์ ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องอื่นๆที่ต้องผ่านที่ประชุมสมาชิกสหกรณ์ อยู่ในลำดับน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยศวีร์ คงสวัสดิ์ (อ้างใน สุขเมธ วัฒนา 2553 : 25) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ

2.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสหกรณ์ พบว่า การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับ พบว่า มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปี การเสนอข้อคิดเห็นการดำเนินงานของสหกรณ์ การตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์ การร่างเสนอแนะกฎระเบียบ/ข้อบังคับ และการร่วมประชุมกลุ่มของสมาชิก อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการ ประธาน/เลขานุการกลุ่ม และการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของสหกรณ์ อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระบบการดำเนินงานของสหกรณ์ไม่เอื้ออำนวยให้สมาชิกมีโอกาสเข้าร่วมในการบริหารจัดการสหกรณ์มากนัก ทั้ง อาจเพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ อำนาจหน้าที่จึงตกอยู่ที่คณะกรรมการสหกรณ์เท่านั้น ทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานสหกรณ์และเป็นตัวแทนสมาชิกในการผู้บริหารสหกรณ์ อยู่ในระดับน้อย จึงควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ และเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสหกรณ์ โดยการระดมความคิดเห็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนวน เสือท้วม (2547: 67) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรสามโคก จำกัด ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการทำธุรกิจของสหกรณ์ ได้แก่ อายุ รายได้สุทธิของครอบครัวต่อปี โอกาสของการมีส่วนร่วม การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ ค่านิยมการรวมกลุ่ม ค่านิยมพึ่งตนเอง และค่านิยมการศึกษาหาความรู้และสนใจในข่าวสาร โดยพบว่าสมาชิกที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจสหกรณ์มากกว่ากลุ่มที่มีอายุมากกว่า ส่วนสมาชิกที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาและวางแผนพัฒนาสหกรณ์มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่า และสมาชิกที่มีรายได้สุทธิของครอบครัวต่อปีน้อย จะมีส่วนร่วมในการทำธุรกิจสหกรณ์มากกว่าสมาชิกสหกรณ์ที่มีรายได้มากกว่า

การที่ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ กับรายได้ ระดับการศึกษา พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเกิดจากภูมิภาวะสมาชิกสหกรณ์ที่มีสูง จะมีความรับผิดชอบสูงขึ้นตามวัย ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกันกับการศึกษาส่วนรายได้ ผู้ที่มีรายได้สูง จะเอื้อประโยชน์ให้กับสมาชิกสหกรณ์ ทำให้สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสหกรณ์มากขึ้น เพราะมีความคล่องตัวที่เกิดจากรายได้และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์อยู่เสมอๆ ทำให้สามารถติดตามข่าวสารการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถที่จะรับรู้ข้อมูลต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วทำให้สมาชิกสามารถที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงจุด ถูกต้อง และมีความผิดพลาดน้อยที่สุด

2.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสหกรณ์ ในการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการซื้อสินค้าจากสหกรณ์ การรับผลประโยชน์จากการฝากเงินกับสหกรณ์ การรับผลประโยชน์จากการกู้เงินจากสหกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการใช้บริการของสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมในการการรับผลประโยชน์เกี่ยวกับสวัสดิการของสมาชิกสหกรณ์อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทางสหกรณ์ให้บริการแก่สมาชิกและการจัดสวัสดิการไม่ครอบคลุมตามความต้องการของสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ สถาพันธ์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์นิคมบาเจาะ จำกัด จังหวัดนราธิวาส ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของสมาชิก อยู่ในระดับปานกลาง

2.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินงานของสหกรณ์

ในการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการทบทวน ปรับปรุงแผนการปฏิบัติงานประจำปี การควบคุมตรวจสอบด้านการถือหุ้นตามข้อบังคับของสหกรณ์ การควบคุมตรวจสอบด้านธุรกิจซื้อ การควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงานของสหกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการควบคุม โดยการเป็นผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ อยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเมธ วัฒนา (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมอ่าวลึก จำกัด จังหวัดกระบี่ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.3 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ พบว่า สมาชิกที่มีเพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ต่างกัน โดยใช้แสดงการทดสอบค่า T-test ค่า F-test และเปรียบเทียบพหุคูณ โดยวิธี LSD (Least Significant Different) พบว่า การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด ทั้ง 4 ด้านคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิก ด้านระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อปี มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการเปรียบเทียบระหว่าง เพศ อายุ การประกอบอาชีพ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ ไม่แตกต่างกัน

2.4 ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในการดำเนินงานของสหกรณ์
พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามลำดับความสำคัญของปัญหา ได้แก่ สหกรณ์มีธุรกิจให้บริการแก่สมาชิกไม่ครบถ้วนตามความต้องการของสมาชิก ขาดสิ่งจูงใจในการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์ ไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของสมาชิก ไม่มีเวลาเข้าร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ เห็นว่าการมีส่วนร่วมไม่เกิดประโยชน์โดยตรงกับสมาชิก ไม่ได้รับความสะดวกจากการให้บริการของคณะกรรมการ/เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และการเดินทางไม่สะดวก ตามลำดับ การที่ผลการศึกษาได้ผลดังกล่าว เกิดจากการที่สหกรณ์ให้การศึกษาดูแบบ หลักการ อุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์น้อย การประชาสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมงานของสหกรณ์ไม่ทั่วถึง เจ้าหน้าที่สหกรณ์ขาดการบริหารจัดการสหกรณ์ที่ดีพอ ขาดการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคและความต้องการของสมาชิก อีกทั้งสหกรณ์ไม่มีเงินทุนเพียงพอในการที่จะขยายกิจการ ประกอบกับสมาชิกที่เข้ามาเป็นสมาชิกของสหกรณ์ประเภทนิคม สืบเนื่องจากความต้องการถือครองที่ดินในเขตนิคมสหกรณ์ และยังต้องประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงชีวิตตนเองและครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลามากพอส่งผลให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับสหกรณ์น้อยลง ทำให้การมีส่วนร่วมของสมาชิก มีปัญหาอุปสรรค ดังกล่าว

2.5 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์

2.5.1 คณะกรรมการสหกรณ์จะต้องมีความซื่อสัตย์ เสียสละ เป็นผู้นำ ในการบริหารงานสหกรณ์อย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เพื่อสร้างความศรัทธาในระบบสหกรณ์

2.5.2 สหกรณ์จะต้องดำเนินธุรกิจให้มีความสอดคล้องกับการประกอบอาชีพของสมาชิกและครอบครัว โดยการออกสำรวจความต้องการของสมาชิก

2.5.3 สหกรณ์ควรมีการปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกให้มากขึ้น เช่น การประชาสัมพันธ์ แจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์แก่สมาชิก และการออกประชุมกลุ่มสมาชิก เพื่อรับทราบปัญหาและความคิดเห็นจากสมาชิก โดยการพัฒนากลุ่มสมาชิก การสร้างพลังขับเคลื่อนกลุ่มสมาชิก

2.5.4 รัฐบาลจะต้องมีนโยบาย ในการคุ้มครอง สนับสนุน การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตนิคมสหกรณ์ที่ชัดเจนในการจัดการที่ดินทำกินเพื่อการเกษตรอย่างยั่งยืน เช่น การออกสำรวจพื้นที่ทำการเกษตรของสมาชิก พืชที่ทำการเพาะปลูก สิทธิในการถือครองที่ดินในเขตนิคมสหกรณ์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การถือครองที่ดินแก่เกษตรกรอย่างแท้จริง ไม่ตกแก่นายทุน

2.5.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้การส่งเสริมอาชีพให้แก่สมาชิกสหกรณ์โดย อาชีพนั้นต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตและอาชีพหลักของเกษตรกรที่ทำอยู่เดิมให้ดีขึ้นโดยการยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ภาครครัวเรือน

3. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

3.1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิก พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

สหกรณ์ควรส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับสหกรณ์ทุก ขั้นตอน ให้สมาชิกมีความศรัทธาในระบบสหกรณ์ ตั้งแต่ร่วมเสนอความคิดเห็น การตัดสินใจ การปฏิบัติการ การร่วมรับผลประโยชน์ และการร่วมประเมินผล ตรวจสอบ และแก้ปัญหาาร่วมกัน จัดให้มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งการจัดให้มีการบริการต่างๆ แก่สมาชิก ต้องมีฐานมาจากการสำรวจความต้องการของสมาชิกว่ามีความเดือดร้อนเรื่องอะไรต้องการร่วมกัน จัดบริการอะไรบ้างผ่านสหกรณ์ อีกประการหนึ่งสหกรณ์ต้องมีการส่งเสริมอาชีพให้แก่สมาชิกใน เขตนิคมสหกรณ์ เพื่อแก้ปัญหาที่ดินทำกินให้มีการเพิ่มผลผลิตการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนต่อไป

3.1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

สหกรณ์ควรดำเนินการ โดยเปิด โอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นผ่าน ช่องทางต่างๆ เช่น ผู้แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ รวมถึงการสื่อสารระหว่างสหกรณ์กับสมาชิก ในลักษณะแบบทางเดียวและการสื่อสารสองทาง เพื่อให้เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์ อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

3.1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ของสมาชิกในการดำเนินงานของ สหกรณ์ สมาชิกมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากสหกรณ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สหกรณ์ปรับปรุงการดำเนินงานให้มีความเหมาะสม การดำเนินธุรกิจที่ ตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิก การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม และการให้บริการ ต่างๆแก่สมาชิก อย่างครบวงจร เป็นต้น

3.1.4 สหกรณ์มีธุรกิจให้บริการแก่สมาชิกไม่ครบถ้วนตามความต้องการของสมาชิก และขาดสิ่งจูงใจในการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์

สหกรณ์ควรเพิ่มปริมาณธุรกิจให้มากขึ้นและสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์ ให้ความสำคัญต่อสมาชิกในฐานะเจ้าของและผู้ให้บริการ

3.1.5 สหกรณ์ควรนำผลการศึกษาไปเป็นฐานข้อมูลในการกำหนดแนวทางการพัฒนาสหกรณ์ แผนกลยุทธ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ให้เป็นรูปธรรมได้มากขึ้น

3.16 คณะกรรมการดำเนินการ ประธานกลุ่มสมาชิก จะต้องมีความวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเสียสละ มีความเป็นผู้นำ มีความตั้งใจที่จะพัฒนาสหกรณ์ เนื่องจากในอดีตสมาชิกยังขาดความเชื่อมั่นในระบบสหกรณ์อันเกิดจากการบริหารงานของผู้บริหารสหกรณ์ ดังนั้นจะต้องสร้างความเชื่อมั่นและสร้างความศรัทธาจากสมาชิกสหกรณ์เป็นอันดับแรก

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านเชิงคุณภาพ เช่น การศึกษาปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์เชิงลึก เพื่อจะได้รับรู้ความคิดเห็นของสมาชิก สภาพปัญหาอุปสรรคที่แท้จริงของสมาชิกเพิ่มเติมจากการใช้ข้อมูลปฐมภูมิของการวิจัยในเชิงสำรวจ

3.2.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ควรใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงเพราะจะทำให้ได้รับข้อมูลที่แท้จริงมากยิ่งขึ้น

3.2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยในประเด็นอื่น ๆ เช่น 1) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการบริหารการมีส่วนร่วมของสมาชิก เช่น ศักยภาพผู้นำกลุ่ม กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่ม และการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม เป็นต้น 3) รูปแบบที่เหมาะสมต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ 4) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมโดยใช้ตัวแบบการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT) ในการวางแผนกลยุทธ์ และ 5) แรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ เพื่อนำไปวางแผนพัฒนางานสหกรณ์ในแต่ละด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเข้มแข็งยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมสหกรณ์.(2546). “การสหกรณ์ในประเทศไทย”
- กรมส่งเสริมสหกรณ์.(2551). “อุดมการณ์ หลักการ วิธีการสหกรณ์” สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์
- กรณีศ เชื้อศิริถาวร. (2544). “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี” ปรินญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชนวน เสือท้วม. (2547). “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรสาม โลก จำกัด” ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ทิพวรรณ วณิแสง. (2553). “ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตรในจังหวัดกระบี่” ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- ณรงค์ ณ เชียงใหม่. (2545). “การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน” กรุงเทพมหานคร โอเดียน สโตร์
- ธีรพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2543). “กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม ขอนแก่น : โครงการจัดตั้งมูลนิธิเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง” ชมรมนักวิชาการสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- นิรุท พึ่งสุข.(2547). “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรพัฒนา จำกัด จังหวัดอุบลราชธานี” ปรินญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประพันธ์ เสวตนันท์. (2538). “เศรษฐศาสตร์” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มนต์ปรีชา ระวีงศิริ. (2556). “การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว” ปรินญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- มะสุกรี ยูณี. (2553). “การมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มอาชีพในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรสุโขทัย-โลก จำกัด จังหวัดนครราชสีมา” ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2534). “การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์บางกอกบลิ๊อค

- ยุพา รูปงาม. (2545). “การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานประมาณในการปฏิรูประบบราชการ”
 ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ยศวีร์ คงสวัสดิ์. (2548). การมีส่วนร่วมของสมาชิกศูนย์เศรษฐกิจชุมชน อำเภอต้นกำแพง จังหวัด
 เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาเขตสารสนเทศพะเยา,
- วิไล ชัดิมะ. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์นิคม นคร
 ชุม จำกัด จังหวัดกำแพงเพชร ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
 (ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- วันรักษ์ ดันติวิทยาพิทักษ์. (2546). “การพัฒนาชนบทไทย” กรุงเทพมหานคร
 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วิศรุต บำรุงศรี. (2550). ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู
 พิจิตร จำกัด ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (ไม่ได้ตีพิมพ์)
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด (2557) “รายงานกิจการประจำปี”
- สหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด (2557) “ข้อบังคับสหกรณ์ พ.ศ.2545”
- สำนักงานสหกรณ์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2557) “รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2557”
- เสน่ห์ สถาพันธ์. (2554). ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์นิคมบาเจาะ
 จำกัด จังหวัดนราธิวาส ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (ไม่ได้ตีพิมพ์)
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- สุเมธ วัฒนา. (2553). การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์นิคมอ่าวลึก จำกัด
 จังหวัดนราธิวาส ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (ไม่ได้ตีพิมพ์)
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- อนันต์ ทับอินทร์. (2551). การมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร กรป.
 กลางมะปรางมัน ปัตตานี จำกัด จังหวัดปัตตานี ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจ
 มหาบัณฑิต (ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- อัญชญา แก้วชื่น. (2553). การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการจัดที่ดินในรูปแบบโฉนดชุมชน
 ของสหกรณ์บ้านคลองโยง จำกัด จังหวัดนครปฐม ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
 (ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ

ภาคผนวก
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาวิจัย
การค้นคว้าอิสระของนิสิตปริญญาโท แขนงวิชาสหกรณ์
สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการศึกษาค้นคว้า นวัตกรรมตามหลักสูตรปริญญาโท แขนงวิชาสหกรณ์ สาขาวิชาการส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด ใช้สอบถามสมาชิกสหกรณ์ ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์ โดยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาสรุปขอบเขตเนื้อหาและพัฒนาเป็นแบบสอบถามคำแนะนำสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลคำถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ คือ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานสหกรณ์ โดยจำแนกเป็น 4 ด้าน รวมทั้งสิ้นจำนวน 24 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลคำถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานสหกรณ์ และได้ให้แสดงความคิดเห็นปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะ แนวทางการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์

2. ข้อมูลที่ได้รับจากการสอบถามครั้งนี้จะสรุปในลักษณะภาพรวม ซึ่งจะไม่มีการระบุชื่อตัวท่านแต่ประการใด

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะเก็บไว้เป็นความลับ

4. กรุณาตอบคำถามให้สมบูรณ์ และตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

นายศวรรย ด้ายศ

นักศึกษานิเทศศาสตร์
 สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

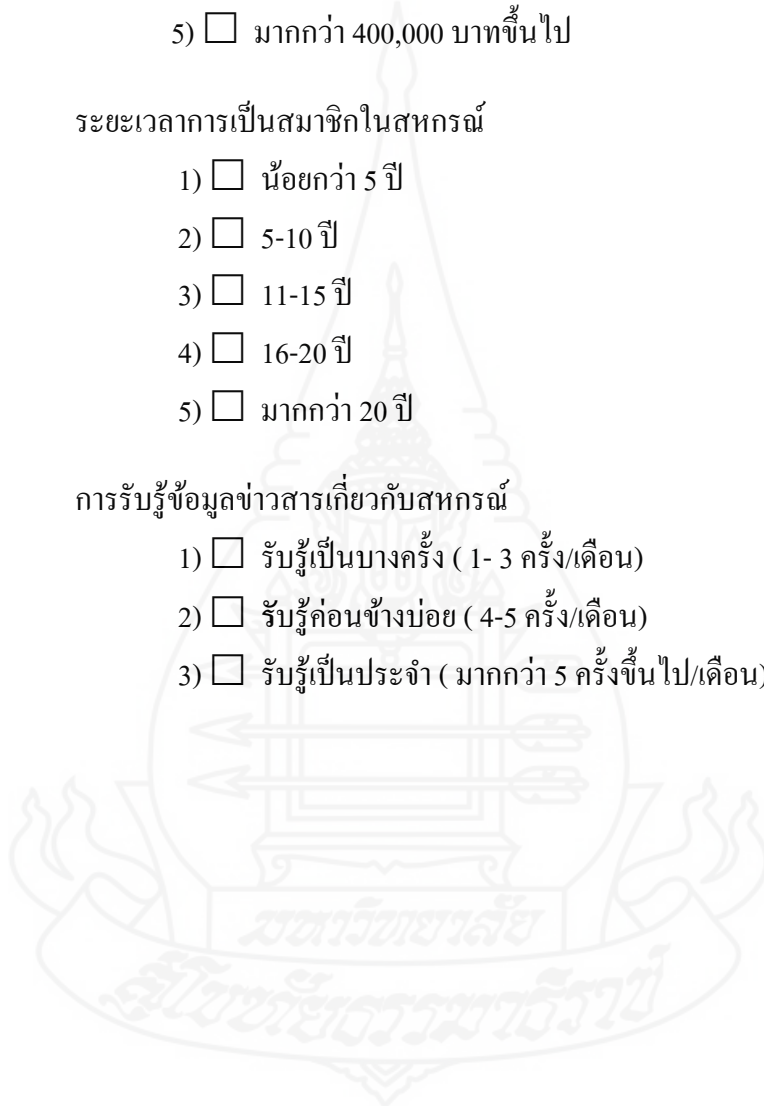
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ที่ท่านต้องการเพียงข้อเดียวเท่านั้น

สำหรับผู้วิจัย

1. เพศ IV1
  - 1) ชาย
  - 2) หญิง

2. อายุ IV2
  - 1) ต่ำกว่า 40 ปี
  - 2) 41 – 50 ปี
  - 3) 51 – 60 ปี
  - 4) 61 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุด IV3
  - 1) ไม่ได้เรียนหนังสือ
  - 2) ประถมศึกษา
  - 3) มัธยมศึกษา/ปวช.
  - 4) อนุปริญญา/ปวส.
  - 5) ปริญญาตรีขึ้นไป

4. อาชีพทางการเกษตร (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) IV4
  - 1) ทำสวนปาล์ม/น้ำมัน จำนวน .....ไร่
  - 2) ทำสวนยางพารา จำนวน .....ไร่
  - 3) ทำสวนมะพร้าว จำนวน .....ไร่
  - 4) ทำไร่/สับปะรด จำนวน .....ไร่
  - 5) อื่นๆ (ระบุ)..... จำนวน .....ไร่

5. รายได้เฉลี่ยต่อปี IV5
- 1) ต่ำกว่า 100,000 บาท
  - 2) 100,001-200,000 บาท
  - 3) 200,001-300,000 บาท
  - 4) 300,001-400,000 บาท
  - 5) มากกว่า 400,000 บาทขึ้นไป
6. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกในสหกรณ์ IV6
- 1) น้อยกว่า 5 ปี
  - 2) 5-10 ปี
  - 3) 11-15 ปี
  - 4) 16-20 ปี
  - 5) มากกว่า 20 ปี
7. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ IV7
- 1) รับรู้เป็นบางครั้ง (1- 3 ครั้ง/เดือน)
  - 2) รับรู้ค่อนข้างบ่อย (4-5 ครั้ง/เดือน)
  - 3) รับรู้เป็นประจำ (มากกว่า 5 ครั้งขึ้นไป/เดือน)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการมีส่วนร่วมการดำเนินงานสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด
คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความที่กำหนดให้และทำเครื่องหมาย ลงในช่อง / ที่ตรงกับระดับการมีส่วนร่วม
 ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านและเป็นจริงเพียงช่องเดียว

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

DV1

การมีส่วนร่วมของสมาชิกของสหกรณ์	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
1.1 ท่านมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง คณะกรรมการ						☐ DV1.1
1.2 ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในที่ ประชุม						☐ DV1.2
1.3 ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการขออนุมัติงบ การเงินประจำปี						☐ DV1.3
1.4 ท่านมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการ และที่ปรึกษาสหกรณ์						☐ DV1.4
1.5 ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจรับสมาชิกใหม่ของ สหกรณ์						☐ DV1.5
1.6 ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องอื่นๆที่ต้อง ผ่านมติที่ประชุมของสหกรณ์ (โปรดระบุ.....)						☐ DV1.6

2. ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานของสหกรณ์

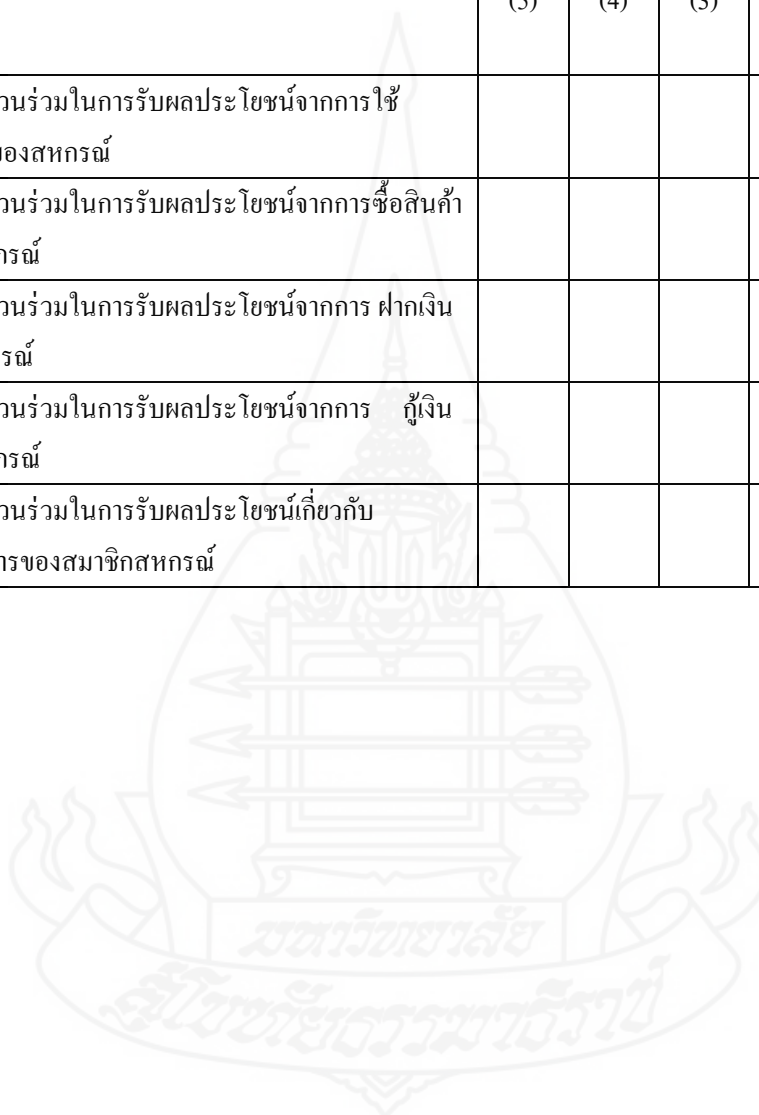
 DV2

การมีส่วนร่วมของสมาชิกของสหกรณ์	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
2.1 ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนปฏิบัติงานประจำปี ของสหกรณ์						☐ DV2.1
2.2 ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะข้อคิดเห็นการ ดำเนินงานของสหกรณ์						☐ DV2.2
2.3 ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการดำเนินการ/ ประธานกลุ่ม/เลขานุการกลุ่มของสหกรณ์						☐ DV2.3
2.4 ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของ สหกรณ์						☐ DV2.4
2.5 ท่านมีส่วนร่วมในการร่าง/เสนอแนะ กฎระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์ให้ทันเหตุการณ์						☐ DV2.5
2.6 ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มของสมาชิกของ สหกรณ์						☐ DV2.6
2.7 ท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของ สหกรณ์						☐ DV2.7

3. ด้านการมีส่วนร่วมผลประโยชน์ของสหกรณ์

 DV3

การมีส่วนร่วมของสมาชิกของสหกรณ์	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
3.1 ท่านมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการใช้ บริการของสหกรณ์						☐ DV3.1
3.2 ท่านมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการซื้อสินค้า จากสหกรณ์						☐ DV3.2
3.3 ท่านมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการฝากเงิน กับสหกรณ์						☐ DV3.3
3.4 ท่านมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการ กู้เงิน จากสหกรณ์						☐ DV3.4
3.5 ท่านมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เกี่ยวกับ สวัสดิการของสมาชิกสหกรณ์						☐ DV3.5

4. ด้านการมีส่วนร่วมควบคุม ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของสหกรณ์ DV4

การมีส่วนร่วมของสมาชิกของสหกรณ์	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
4.1 ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุม โดยเป็นผู้ตรวจสอบ กิจการของสหกรณ์						☐ DV4.1
4.2 ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาทบทวน ปรับปรุงแผน ปฏิบัติงานประจำปีของสหกรณ์						☐ DV4.2
4.3 ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบด้านการถือหุ้น ตามข้อบังคับของสหกรณ์						☐ DV4.3
4.4 ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบธุรกิจของ สหกรณ์						☐ DV4.4
4.5 ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบ การปฏิบัติงาน ตามแผนงานประจำปีของสหกรณ์						☐ DV4.5
4.6 ท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการ ปฏิบัติงานของสหกรณ์						☐ DV4.6

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของสมาชิกสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความที่กำหนดให้และทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน เกี่ยวกับประเด็นปัญหา/อุปสรรค ในการเข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์นิคมบางสะพาน จำกัด

ปัญหาในการมีส่วนร่วมของสมาชิกของสหกรณ์	ระดับความสำคัญของปัญหา					สำหรับ ผู้วิจัย
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
1.สหกรณ์มีธุรกิจให้บริการแก่สมาชิกไม่ครบถ้วนตามความต้องการของสมาชิก						☐ DV5
2.ขาดสิ่งจูงใจในการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์						☐ DV6
3.เห็นว่าการมีส่วนร่วมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงกับสมาชิก						☐ DV7
4.ไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่สมาชิกสหกรณ์						☐ DV8
5.ไม่มีเวลาเข้าร่วมในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์						☐ DV9
6.ไม่ได้รับความสะดวกจากการให้บริการของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์						☐ DV10
7. การเดินทางไม่สะดวก						☐ DV11

ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะแนวทางในการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ท่านได้เสียสละเวลาตอบแบบสอบถามฉบับนี้

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายศวรรรช คำยศ	
วัน เดือน ปีเกิด	12 เมษายน 2514	
สถานที่เกิด	อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง	
ประวัติการศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)	พ.ศ. 2543
	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	
	บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบริหารทั่วไป)	พ.ศ. 2544
	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	
	ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์การปกครอง)	พ.ศ. 2545
	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	
สถานที่ทำงาน	ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์บัณฑิต (สหกรณ์)	พ.ศ. 2545
	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	
	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)	พ.ศ. 2550
	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	
ตำแหน่ง	นิคมสหกรณ์บางสะพาน	
	ต.ทองมงคล อ. บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
	นักวิชาการสหกรณ์ปฏิบัติการ	พ.ศ. 2554-ปัจจุบัน